

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Barabás
1. Pp. — Brassai-utca 10

Az Új Kelet telefonjai
Szerkesztőség ----- 977
Kiadóhivatal ----- 844
Nyomda ----- 879
Képeresztály ----- 453
Dr. N. E. ----- 332

A központosított kizárólag a
Szerkesztőségnek címezzen-
dők. — Központosított nem
vissza és nem árt-
hat meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

1071
2211

Lejár

Hermann Goldschmidt ur

I. Wolfzeile 11

Wien

Jugoszláviában
Egy hónapra --- 20 dina.
Egy szám ----- 1 dina.

V. évfolyam, 177. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ab 18

1922. augusztus 12. Szombat

Arad: szeptember 12-13

A harmadik országközi zsidó konferencia ebben az évben Aradon összejött. Ennek a konferenciának fokozott jelentősége van. A két első konferencia óta újra nagyot lendült a zsidó nemzeti gondolat s ez a harmadik értekezlet a lendülés dombvonalára került mérföldjeljelzőnek. A két első konferencia a zionista mozgalom eseményeiben gazdag, de viszontagságos idejében folyt le, ma istennek hála, egy erőteljes győzelem ünnepe eseménye lesz. Ez az év negyedszázados évfordulója a zionista világmozgalom megindulásának, egyúttal esztendője a negy aratásnak. Most aratja le a mozgalom sikereinek legértékesebbjét, most teljesedett valószínűleg Herzl Tivadar utópiája, mert annak idején utópiának nevezte mindenki. A közjogiilag biztosított zsidó nemzeti otthon nemzetközi tény. A világ valamennyi állama, amely a népszövetségben képviselve van, ratifikálta a Palesztina-mandátumot. És az oecánontuli nagyhatalom, az Egyesült Államok, amely a népszövetségben nem képviselteti magát, külön is gondoskodott az elismerésről. Ez a harmadik országközi konferencia a ratifikálás jegyében, a huszonötéves jubileum jegyében s a zsidó nemzeti mozgalom határozott siterének jegyében ül össze Aradon. Szeptember tizenkettedikén és tizenharmadikán fognak tanácskozni Erdély, a Bánát, Maramaros és Körösmenti városban és semmi kétség, tanácskozásuk méltó lesz a nagy esztendőhöz, amely meggyője egy seregelmest multnak és az ígéretek jövőnek.

Az aradi konferenciának sok elbékrosodott problémát kell elintéznie. A nemzeti mozgalom folyamatos ügyein kívül ott van a hitközségek ügye, az oktatás ügye, a nyelvterjedés ügye az átmeneti időszakban, olyan dolgok, amelyek méltó feladatai minden zsidó ügyekkel foglalkozó kongresszusnak. Nincs kétségünk aziránt, hogy ez a konferencia teljes belemélyedéssel, ügyes szeretettel és a zsidó nemzet nagy eljajának szemelölt tartásával fogja megtárgyalni és elintézni ezeket az ügyeket. Semmi kétségünk aziránt, hogy ez a konferencia ösztönző munkával gyorsítja majd meg az erdélyi zsidóság nemzeti végzivalóit. Két nap a zsidó-parlament számára talán nem sok, de ez az esztendő az érés esztendeje, a dolgok gyors megértésének az éve. Nem sokat tanakodni, de sokat végezni és úgy tanácskozni, hogy a tanácskozás is munkavégzés legyen! Ebben az esztendőben, a mozgalom fokozott jelentőségének esztendéjében sokszorosan felfokozott munkának kell kezdődnie. Nem reméljük, de bizton hisszük, hogy ez a konferencia, amely a multok fel és lemenő munkavonalába kapcsolódik, az új kezdések konferenciája lesz, mert noha ünnepe esztendő a huszonöt éves ratifikációs év, mi nem pihenhetünk. A zsidó tradícióknak a huszonöt év csak féljubileum, az igazán nagy jubileum, a jöbél, az ötvenedik év, tehát rajta, kezdeni, megmarkolni, dolgozni, teremteni, nevelni, nemzedékeket és kultúrákat építeni újabb huszonöt éven át, majd jöbélkor pihenhetünk és ünnepehetünk.

A mi számunkra azért is jelen-

tős és örvendetes, hogy a konferencia Aradon fog ülésezni, mert ezzel a várossal új, eddig nem épen kihasznált területek kapcsolódtak bele a nemzeti zsidóság hinterlandjába. Új zsidó tömegek térülnek a mi utjainkra, új energiák, új rásszműlések és új lehetőségek. Nekünk igyekeznünk kell minden zsidót, az egész zsidóságot meggyőzni, hogy számára csak ez az egyetlen út, a mi utunk lehetséges. Aki idegenkedik a szótól, hogy zionista, aki ebben valami rejtett és erőszakos politikát lát, forduljon egy pillanatra felénk és a másik pillanatra nézzen önmagába s meg fogja látni, hogy amit nálunk lát és amit önmagában, voltaképpen ugyanegy. Meg fogja látni, hogy a zionizmus egy azzal, hogy zsidóizmus;

zionistának lenni, annyi mint zsidónak lenni. Mi pedig senki zsidótól mást nem akarunk, mint azt, hogy legyen zsidó testestől-lelkéstől, igében és gondolkodásában, öntudatában ha eljut odáig, eljutott a felsőbbrendű zsidóhoz, az emelkedett típushoz, ahhoz, aki görnyedt gerincét kiegyenesítette és a semmiből, pusztá vágyaiból és öklös akaratából megteremtette az eljövendő Zsidóország első formáját, a nemzetközileg biztosított zsidó nemzeti otthont. Nézzetek a küzdőkre és nézzetek magatokba és nézzetek a napkeleten új virágzásra támadó országra és majd ti is zsidók lesztek keresztül-kasul, érzésben, vérben, gondolatban és kultúrában. Ha nem akarjátok azt mondani, hogy zionisták, ám mondtátok azt: ivri anóchi, zsidó vagyok.

Szakítás vagy kompromisszum a londoni konferencián

Németország mégis moratóriumot kap

— Az Új Kelet tudósítójától —

London, augusztus 11. Poincaré telefonon megkérdezte a francia kormánytól, hogy előterjeszthette újabb programot, amely

mérésékelfebb követeléseket

tartalmaz az eredeti előterjesztésében foglalt feltételeknél. A minisztertanács dönt a kérdésben. A konferencián a meg egyezés lehetetlen, bizonyos a nyílt szakítás. Az angol kormány ma foglalkozik a belga közvetítő javaslattal, mely szerint a Poincaré-féle biztosítékot fokozatosan alkalmazzák. Millerand köztársasági elnök táviratot intézett Poincaréhoz, amelyben

kifartásra buzdítja.

Fentartással közlik londoni táviratok, hogy sem francia, sem olasz körökben nem látják olyan súlyosnak a helyzetet, mint Angliában.

Lloyd George és Poincaré tegnap este szakértőktől függetlenül megállapodtak,

hogy a konferencia áthárítja feladatát a jóvátételi bizottságra, amelyet felkér, hogy engedélyezze a moratóriumot, ha jónak látja. A Németországnak adandó moratóriumnál az angolok nem gondolnak feltétel nélküli moratóriumra, hanem olyan megállapodást kívánnak, amely pénzt és nem márká papírtömegeket akar.

London, augusztus 11. A Reuter-ügynökség szikratávirata.

Politikai körök a helyzetet rendkívül pesszimistán ítélik meg. Az általános impresszió az, hogy ha a helyzet ma radikálisan meg nem változik, akkor holnap a konferencia felbomlik.

Lloyd George ellenjavaslata

London, aug. 11. Lloyd George mai ellenjavaslatában elfogadta azt a francia javaslatot, mely szerint a német vámbevételek 25 százalékát a jóvátételi céljára lefoglalják. Javasolja, hogy a német bányák és erdők kezelése csak a Rajna vidékén végtessék ellenőrzés alá és csak abban az esetben, ha Németország rosszakarata nyilvánvaló lesz. Nem fogadja el a javaslatot a Rajna és Ruhr vidékén létesítendő vámvonallal vonatkozó francia javaslatot.

Nem tartják valószínűnek, hogy Poincaré elfogadja az angol ellenjavaslatot, amely szerinte

ad elegendő garanciákat.

Lloyd George ma újból megkísérli Poincaré meggyőzni arról, hogy az angol megoldás kielégítő Franciaországra is.

Kompromisszum

Páris, augusztus 11. Tekintettel a Lloyd George és Poincaré közötti ellentétre, a lapok azt hiszik, hogy Lloyd George indítványozni fogja Németország részére az átmeneti moratórium engedélyezését és újabb konferencia összehívását, amely a jóvátételi kérdésben véglegesen határozná.

Az angol minisztertanács Poincaré ellen

London, augusztus 11. Az angol minisztertanács helyeselte a londoni konferencián résztvevő miniszterek álláspontját és fenntartotta a szakértőknek Poincaré javaslatára vonatkozó ellenjavaslatát.

A konferencia holnap újból ülést tart.

Lloyd George ma hosszabb tanácskozást folytatott Theunis belga miniszterelnökkel és Schanzer olasz külügyminiszterrel, azután pedig kihallgatáson jelent meg a királynál. Az angol miniszterek egyelőre Londonban maradnak.

Mire van pénz Németországnak

Páris, augusztus 11. A „Daily Mail” szerint a porosz kormány négy milliárd márkát előirányzott Felcsülézia fejlesztésére. A „Le Matin” ezzel kapcsolatban kérdezi, hogy hogy nincs pénz Németországnak, amikor a költségvetésben 1931 millió márkát előirányoznak a vízi közlekedés javítására.

London, augusztus 11. Diplomáciai körök szerint Lloyd George javasolni fogja, hogy a szakértőbizottság utazzék Németországra és ott a helyszínen informálódják Németország valódi gazdasági helyzetéről. Ennek a javaslatnak az elfogadása egyenértékű lett volna egy kompromisszummal és egy újabb őszi konferencia összehívásával.

Ebert kiáltványa a német néphez

Berlin, augusztus 11. (A Wolff-ügynökség szikratávirata a Radornak.) Augusztus 11-én az alkotmány kihirdetésének évfordulója alkalmából Ebert birodalmi elnök kiáltványt intézett a néphez, amelyben többek között a következőket mondja: Aug. 11-ike a német nép jövőjének alapja. Hangsúlyozza, hogy Németországot a jog, szabadság és egység képes megmenteni. A német nép a fekete-vörös-arany zászlón a Deutschland, Deutschland über alles felirással küzd a szabadságért és egységért. A jelszó nem lehet nacionalista jellegű, ellenben át kell legyen hatva a hazaszeretettől. Felhívja a népet fogjon össze, hogy akkor, amikor a fiatal német köztársaságot veszélyeztető támadások jönnek, jöjjenek azok bármelyik oldalról, visszaverhessék azokat. Erős a hite, hogy

Németország rövidesen gazdaságilag is erős lesz.

A kiáltvány „Éljen a nép és Nagynémetország” szavakkal végződik.

Kiutasítják az elzászi németeket

Páris, augusztus 11. Ma déli 12 óráig 500 németet utasítottak ki Elzász-Lotharingiából.

A francia minisztertanács helyeselt Poincarénak

Páris, augusztus 11. A francia kormány ma minisztertanácsot tartott, amelyen a külpolitikai helyzettel foglalkozott. A minisztertanács egyhangulag helyeselte Poincaré politikáját.

London, aug. 11. Lloyd George ma minisztertanácsot hívott össze, a szövetségesek közti egyenlenségek tárgyában. A külföldön tartózkodó minisztereket sürgősen hazahívták. A helyzetet kritikusnak tekintik és a minisztertanácsot fontos határozatokat várnak.

Az osztrák kérdés a konferencián

London, augusztus 11. Illetékes helyen nyert értesülés szerint a londoni konferencia a német kérdés elintézése után foglalkozni fog Ausztria pénzügyi helyzetével is.

Megegyezték ?

London, augusztus 11. Megbízható hírek szerint Poincaré és Lloyd George már megállapodott és eszerint az egész kérdés elintézését

átadják a jóvátételi bizottságra, amelyet megkérnek, hogy ha jónak látja, engedélyezzen moratóriumot Németországnak.

Nem lesz szakítás

London, augusztus 11. A „Times” írja, hogy a szövetségesek között szakítás ki van zárva és feltétlenül meg fognak egyezni a Németországnak adandó provizórikus moratórium alapján.

— Henry Ford és a német antiszemitaizmus. Münchenből jelentik: A „Münchener Post” levelet közöl egy antiszemita és monarchista tollából Amerikából. A levélíró követeli, hogy az amerikai németiség Ford automobilgyáros elnöki jelöltségét támogassa. A levél több részletéből az derül ki, hogy a német antiszemita-mozgalmat Ford-pénzekkel támogatják Amerikából.

A moszkvai nagy per hiteles leírása

A forradalmi törvényszék osztálybíróságnak deklarálta magát Bucharin és Vandervele összecsapnak

— Az Új Kelet munkatársától —

Prága, aug. 5.

Vádlók, védők aktákat turnak: a vádlottak oszondes köszönéssel bólogatnak rokonok és ismerősök felé. A A terebintások ide-oda futkosnak és rendet csinálnak, mikor nem is muszáj. A hangulat örjítően izgalmas. A fojtoit szongásba egyszerre csak beleuahan a kommandáns harsogó jelentése:

— Szud igrott. Várját! Jön a bíróság. Felállani!

Mindenki feláll, szinte ész nélkül, mintha fehrántának. Vádlók, védők község. A vádlottak is, de nem valamennyien. Az első csoport vádlottjai üve maradnak és meg se mozdulnak.

A bíróság lassan és méltóságosan bevonul.

Az elnöki széket Piatakov foglalja el. Kemény, rideg, megalkuvástalan. Azelőtt avarista volt, vádlott, nem törvénytevő, mint most. 1910-ben tartóztatták le első ízben, 1912-ben másodszor a kievi szocializmusok pere alkalmából, amikor örkös száműzetésre ítélték el. Szibériából visszaszökött. De Oroszországban annyi veszedéllyel fenyegette a büntetés, hogy Svédországba menekült. Itt is börtönbe vetették a baloldali szocialisták mozgalmaiban való részvétele miatt. Az októberi forradalom idején már megint otthon volt, majd meg Ukrajnába ment a tanácskormány fontos missziójával. Ezidőszent az összes oroszok gazdasági tanácsának helyettes elnöke.

A bírói tanács első tagja a lett-szármasú Karklin, aki 1903-ban csatlakozott a forradalmi pártéhoz és részt vett minden mozgalmaiban. 1905-ben letartóztatták, elítélték, de Svájcba szökött. 1908-ban visszatért Oroszországba. Ismét letartóztatták. Szibériába küldték s innen csak a februári forradalom mentette ki.

A bíróság második tagja Gaklin, a pétervári forradalmi törvényszék volt elnöke.

Az elnök a szokásos formalitásokkal megnyitja a tárgyalást. Ismerteti a tárgyalás kereteit és külsőségeit. Felolvassa a bírók, vádlók, védők névsorát, valamint a kihallgatásra beidözött tanúk listáját is. Izgatón szenvedélyes összecsapás követi az elnöki deklarációt.

A vádlottak paljáról felpattn Hen-delmann és az első csoport nevében tiltakozik, a bíróság illetékessége ellen. Indulatosan kijelenti, hogy

az „otvod” jogával élnek és nem ismerik el a bíróságot, amelynek minden tagja kommunista és így kétségtelenül elfogult. A bírók párt-emberek és az ítélet pártírtel lesz. Internacionális bíróságot követelnek, vagy olyan legalább, amelyet demokratikus alapon a munkás-tanács delegál.

Muraviev védő szonosítja magát Hendelmannal. Ez a bíróság nem ítéltet, mert összetételre jogelones. A tanácskormány fűgyvétségnek Krilenkót rendelte ki, ami a jogszolgálatás arcu-ospását jelenti, mert Krilenkó, aki a törvényszék állandó elnöke, nem lehet annak prokurátora is.

Az illetékességre, a bíróság összetételére vonatkozó kifogásokat az elnök indulatosan visszautasítja. A forradalmi törvényszék bírái törvényes alapon a bíróságból bármikor kiléphetnek és mint vádlók szerepelhetnek. A vádlottak elismerhetik vagy nem is a bíróságot, de „otvod”-del nem élhetnek. Ami pedig az elfogultságot illeti, erre ez a válasza: Pártatlan bíróság egyáltalán nincs is. Nincs ország a világon, ahol pártatlan bíróságok ítélnének. Minden bíróság osztálybíróság. A különbség csak az, hogy a kapitalista

országokban burzsuj-bíróság van, Oroszországban pedig proletár bíróság.

A vita elmélyül: innen is, onnan is a legerősebb koponyák vesznek részt az előcsatározásban. A bíróság és a védők részéről: Krilenkó, Lunacsarszkij, Pó-krovcszkij, Radek, Bucharin, Felix Kohn, Sadoul és mások is. A vádlottak és védelem részéről Hendelmann álls-pontjéért ezek küzdenek: Gotz, Don-szkij, Lichts, Liebknecht, Rozenfeld és Vandervele.

A mérközést a hivatalos párt ja-vára dönti el az elnök. Kijelenti, hogy

amennyiben a parasztek és munká-sok jogát kell a bíróságnak meg-védeni, hát ez a védelem jobban nem lesz pártatlan. Ezt a votát a pártszellem palládiuma alá állítja a bíróság. És ha bebizonyított nyer, hogy a vádlottak vétettek a munkásosztály ellen, akkor a munkásosztály érdekeit fogja figyelembe venni a bíróság és itélni is ezen az alapon fog.

Már meg lehetne kérdeni a tárgya-lást, de akkor feláll Sadoul és olajat önt a türe. Kifejti a hivatalos lefogást és ezzel véget: itt nemcsak a bíró és a vádlott került szembe egymással és nemcsak a bűn és a jogrend ütközik itt össze az igazság érdekében, hanem két ellenséges lefogás is. Két csoport és két osztály áll itt csatában és ez osztályok vívják itt meg a harcukat, nem a bírák és a vádlottak.

Ere aztán Vandervele is megszólal. Franciánul beszél. A hallgatóság nagy része nem érti, de megtapsolja. Felszólalása örjáni vihart keltett, mert ilyeneket mondott: nem mint miniszter jött ide, mert már nem is miniszter. Azok a proletármilók küldték, akiknek ő a vezérük. Oroszország és Belgium között valóban igen nagy a különbség.

Belgiumban teljes szabadságban él-nek a munkások és olyan bírósá-got, mint amilyent ehhez a perhez

Örmények, afgánok és hinduk

— Cikksorozat a keleti kérdéstről —

II.

Az oroszok terveit a perzsiai betörés csak megállította, de nem húsította meg. Ebből a kísérletből megtanulták, hogy fegyveresen győzni nem tudnak; ezért a diplomáciai eszközökhöz folya-modták. Az orosz csapatokat pedig új területekre vitték. Ez volt Georgia. Az orosz csapatok bevonultak az országba és elfoglalták Tifliszt. Ez az eredmény nagy csapást jelentett az angolokra, mert a baku—batumi vasutvonalat szel-ték ketté az oroszok. Bakuról, legalább is egyelőre, le kellett mondania az an-goloknak. Az oroszok mint felszabadi-tók és nem mint ellenség nyomul-tak előre. Népszerűségük egyre növekedett. Mindentüzt örömmel fogadták az orosz csapatokat, amelyek a Kaspi-tó partján a perzsiai Tbriszsig jutottak. Az orosz csapatok így ismét Adzer-badzambá jutottak és meg tudták te-rementeni a közvellen összeköttetést a Van-tó körül koncentrált kemalista csa-patokkal.

Az orosz diplomácia előre-nyomulása

Kisasszának ezen részén tehát egy-szerre megváltozott a helyzet. Az ön-álló Örményország Trapauntra, Erze-rumra és Batuma szugorodott össze. Az az autánt-terv, hogy Örményország szakítsa el Perzsiát Kemáltól, meghí-sult, mert éket vert oda az orosz had-sereg. De az orosz veszedelem Bag-dadot, Bassorát és Teheránt is fenye-gette. Az oroszok azonban tanultak a

delegált a szovjethatalom, nem tür-nének meg Belgiumban.

Bucharin felpattn. Nem a vádlot-takat vádolja, amit tiszte szerint meg-tehetne, csak Vandervelet vádolja meg. Kemény és kiméletlen a nyereségig. Mi — mondja többek között — nem hívjuk Vandervelet. Mikor jött, nem tudtuk, miért és mifele minőségben jött. Tőle hallottuk, hogy ügyvédnek jött. Most meg már azt mondja, hogy a munkásmilók vezére gyanánt ült a védők asztalához. Megállapítom, hogy ezzel a kijelentésével politikát kevert a tárgyalásba. Mert Vandervele a más-odik internacionálé vezére és felelős azért az imperialisztikus mászarlásért, amely millió és millió áldozatot döntött ki a munkás-sorokból. És Roza Luxam-burg és Karl Liebknecht legyilkolá-sáért is ő felelős. Politikai harcot akar Vandervele, hát legyen ahogy ő akarja. A maga részéről elfogadja a kihívást és döntést provokál.

Majd meglátja: a második vagy a harmadik internacionálé-e az erősebb,

Az elnök meg akarja menteni a külsőségeket. Kérdéstintez a vádlottak-hoz és megállapítja: kiknek mi a neve, kora, műveltségi fokozata és ki milyen pártához tartozik.

— Az Sz. R. végrehajtóbizottságá-nak tagja — mondja keményen a leg-több.

— Az Sz. R. végrehajtóbizottságá-nak volt a tagja, most kommunista — valjék a második csoporthoz tartozók.

— Ezelőtt szocialista revolucionista, most pártönkivüli — dadogja három ember és ezek azszal biztatják megukat, hogy őket majd fölmenti a bíróság.

Mindenki látta, csak éppen ez a három nem, hogy a jogi szempontok már régen elmerültek ebben a politika-kavarodásban. Már nem per ez a per, hanem politikai birkózás. A humanitást leverte a politikai szenvedély. Lun-csarszkij és Bokányi talán már meg is írták a vádlaszócsékat. A bizonyítéai eljárásra már nem is kíváncsi senkise. Az ítélet ugye abból fog kialakulni, amit a vádlottak celekedtek, hanem abból, hogy a politikai hitük mellett milyen formában tessnek vallomást.

Nem jól vallottak és Lunacsarszkij balát kért a fejükre.

Peter Uhle

emir, amikor Anglia és Oroszország között kellett választania, Oroszország mellett döntött, mert hiszen ott állottak a háta mögött az orosz fegyverek. A hivatalos hatalmon kívül megukat a vad törzseket is meg kellett az o-rozoknak nyerniök. Ennek sem volt akadály, mert hiszen az afgánok nem felejtették el az afgán-angol háború bersalmait. De az érzelmi motivumokon kívül fontos gazdasági okok is Oroszország moilés sorakoztatták az afgánokat. Oroszország elhatározta, hogy kiépíti a keleti perzsiai vasutat, ami gazdasági szempontból egyszerre jelen-tőséget adott az elmaradt és elszegé-nyedet Afganisztánnak.

A londoni diplomácia újból vere-séget szenvedett. Az angolok csapatokat koncentráltak Beludzsisztánban, aminek az lett a következménye, hogy az afgán emir most már övédelemből is végle-gesen Oroszországhoz kötötte le magát. Afganisztánon keresztül az oroszok már India határához jutottak. Már szinte ügylétszött, hogy ebben a bűmlatos küzdelemben az orosz diplomácia le-gyűrte az angol, amikor az angol dip-lomácia legesbezetőbb pontján támadta meg Oroszországot Buchsrában. Mert amennyire az afgánok gyűlölik az an-golokat, ugyanannyira gyűlölik Buchs-rában az oroszokat. Ha az oroszok itt meg tudják vetni a lábukat, a Panir fensíkon keresztül oldalba támadhatják Argliát. Az angolok azonban lázadását rendezték az oroszok ellen és a lázadás sikerült. A nagy távolságok miatt nem is gondolható arra Oroszország, hogy Buchsrát visszaszerezze. Így folyt, vál-tozó szerencsével, a küzdelem az orosz végelelét: Indiáért.

Az indiai Océán felé

Mert az orosz tervek, ha látszólag szötszások is voltak, végeredményben az indiai Océán felé irányultak. Orosz-ország ki akart jutni az Océánra. Ehhez használta fel a kemalistákat, az afgáno-kat és a perzsákat. Amíg tehát az orosz diplomácia a köeli keleten jövő t rveinek megalapozásán dolgozott, ugyanakkor már mélyen belevitá a maga szellemét Indiába is, amely állan-dán forrongott, elégedetlen volt az angol uralommal és függetlenségre tö-rekedett. Az orosz kormány a legna-gyobb figyelemmel kísérte az indiai mozgalmat és igyekezett azt irányítani. Az indiai mozgalom pedig két irányban fejlődött. Az egyik mozgalom a mohamedánok mozgalma, amely teljes füg-gelenségre törekszik, felkeléssel, har-cal, szóval erőszakkal.

A másik mozgalom éléi Ghandi áll. Ez a mozgalom békés eszközökkel dol-gozik: passzívítással az angol uralom-mal szemben. Az angol politika eddig arra törekedett, hogy a buddhisták és a mohamedánok közötti vallási ellentét kibasznája és India két fanatikus táborát egymásra ussítsa. Az indiai füg-gelenségi harcok azért voltak sikertel-lenek, mert a mohamedánok és budd-histák köiben egymással is küzdöttek. Az orosz befolyás nagy hatást ért el a két vallásos népcsoport között. India lakossága rájött arra, — mivel északon már nem fenyegette veszély az indiai függetlenséget — hogy egységes fellé-péssel döntő eredményekhez juthat. Az új forradalmi eszméknk a két Ali tes-tvér és Ghandi lett a prófétája. A két Ali az orosz forradalom kitörése után kezdte meg az északi tartományokban élő mohamedánok szervezését. Az angol akirály nem mert fellépni ellenük, a radcsák és ráják pedig titokban pénzelték is a forradalmárokat. Az orosz dip-lomácia súlyos hibát követett el. Fegy-veres segítséget ígért a két Ali testvér-nek, akik felkelést szerveztek. Ezt avon-tan az angolok leverték. Ekkor lépett az előtérbe a szabadságmozgalom új apostola: Ghandi.

Ghandi forradalma

Ez a jelentéktelen, kolduló szék-tárhoz tartozó pap rövid idő alatt fanatizálta a tömegeket. Nagyszerű szervező és ami eddig senkinek sem sikerült Indiában, ő hibáztatja a

Szombat

mohamedán mozgalom buddhista, el. Az 6 jelszav jelszava sz európai. Ne a sorozó Ghandi hiva lapától tart many nem ben. Mert s res hanc, ha angol ha nek bele. G veszedelmes gyakorlato fegyverek h olvasta. A k len volt erő magát. E for pés még job ir diái tömeg

Az orosz esemény re orosz szerve bb-n folyó tömegek köz tak az orosz lázadásba v Megalé d e síték az or Ghandi a b totta a kor galmát: a g

Osztrá szabotá jegyint

A bírá megra

— Az Új

Az osztr tar:ótathata lása a szon sziate rendez ki az osztrál trásban meg ságos versen gyan leheto mentésének Tudósióknak tást nyerni s alakuló jegy a jegyzések új intézetet t ban sorsára mindazok az latok, amely jelentenek.

Az utolc után Ausztr lán egyetlen eszelekvést pénzmágnás csoportjától; vendónék lát gesztust. A ugyanis az val számútr zatok nélkül Ezért, puss számára az pénvilág sok sége az osztr tanusit.

Az utódá Union Bank v amikor Segur fajja. A Wien hadmozdulata tözse elnöke meg, a jogos dussn öntö tr tatja a saját tiki és gazd pedig ennél juk van:

Castiglioni Ausztr első ura Segur pén szembe kerek a jegybank magánembern

Illetékes i tiglioni Cam lással szembe

Rep

Megnyit a FRENKEL-áruraktár Strada Aprinjoarelor (volt Gyufagyár-utca) 13. szám. 1347
Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Kifünő száraz helyiségek, pincék nagy befogadóképességgel. Vasuti vágány. Telefon 401, 290.

mohamedánokat a buddhistákkal. Ő maga buddhista, a legdeálisabb humanista, ellensége az erőszaknak. Az ő jelszava a passzivitás. Az ő jelszava szabotálni mindent, ami európai. Nem ismeri el a bíróságot, a sorozó hatóságokat. És mivel Gandhi hívei minden erőszakos fellépéstől tartózkodtak, az angol kormány nem tudott fellépni velük szemben. Mert az ő harcuk nem fegyveres harc, hanem kultúrharc, amelybe az angol hatóságok nem avatkoztak bele. Gandhi tanításai azonban veszedelmesen terjedtek, a katonaság gyakorlati és belső izádkozott, fegyverek helyett Gandhi köpiatit olvasta. A kormányzó tehát kénytelen volt erélyes lépésre elhatározni magát. Elfogatta Gandhit. Ez a lépés még jobban forradalmosította az indiai tömegeket.

Az orosz propagandának ez az esemény rendkívül kedvezett. Az orosz szervező munka még határozottabban folyt a felháborodott és izgatott tömegek között. Most már évszázatok az oroszok attól, hogy fegyveres lázadásba vigyék az indiai lakos ágot. Megelégedtek azszal, hogy népszerűsítették az orosz kormányt. Közben Gandhi a börtönből is tovább irányította a kor egyik legnagyobb mozgalmát: a ghandista forradalmat.

Hoffmann Ödön

Osztrák nagybankok szabotálják az osztrák jegyintézet alapítását

A biliomos Castigliont megtagadta a jegyzést

- Az Új Kelet bécsi tudósítójától -

Az osztrák állam valutájának felértéktelenedésére látszó összeomlása a szomszéd államok sajtójában szinte rendszeres időközökben váltja ki az osztrák államesőd híreit. Ausztriában magában ugyanakkor valóságos versengés alakul ki azért, hogyan lehetne az állam gazdasági mentésének munkájából menekülni. Tudósítónak alkalma volt bepillantást nyerni a közeli hetekben megalkuló jegybank jegyzéseibe s ezek a jegyzések azt mutatják, hogy az új intézet már születés pillanatában sorsára hagyják ugyszólván mindazok az egyéni és társas vállalatok, amelyek Ausztriában tőkeerőt jelentenek.

Az utolsó esztendő tapasztalatai után Ausztriában a népességnek talán egyetlen rétege sem várt altruista eszelekvést és lendületet az osztrák pénzmágnások kicsiny és irigvelt csoportjától: ám természetesen elővendőnek látták legelőbb az altruista gesztust. Az altruizmus gesztusa ugyanis az új jegyintézet alapításával számotra valóságos anyagi áldozatok nélkül lehetségessé vált.

Ezért pusztán ezért talányszere sokak számára az a magatartás, amelyet a pénzügyi szektor vezetői egyénisége az osztrák mentőakcióval szemben tanúsít.

Az utódállásokban is jócsengésű Union Bank valóságban "beteg" jelent, amikor Segur az új építési riadóját fújja. A Wiener Bankverein, amelynek hadmordulatait pedig maga a bécsi társas elnöke, Popper Bernát határozza meg, a jogszólván kölcsön javára valutát dussan öntő trezorjait fukaron szivárogtatja a saját országa számára. A politikai és gazdasági élet beavatottjainak pedig ennél is kirívóbb szenzációjuk van:

Castiglioni Camillo, az elszegényedett Ausztria első biliós vagyonának irigvelt ura Segur pénzügyminiszternek személtőszembe kerekén megmondotta, hogy őt a jegybank szempontjából egyszerű magánembernek tekintse.

Illetékes információink szerint Castiglioni Camillónak az osztrák szanálással szemben való passzív magatartásától osztrák politikai tényező

messzemenő következtetéseket hívnak levonni Castiglioni számára Socialista és nagyütemet részről a megfelelő jegyzés megtagadása folytán egyenesen azt a kérdést akarják felvetni: nem volna e idősebb, hogy a Castiglioni részről szabotált osztrák állam hatóságai érvényesítésnek avokat a rendelkezéseket, amelyek a "terhes idegének" (lastige Ausländer) osztrák földön való tartózkodását meggátolják.

Castiglioniak ezek a védőiszemére vetik, hogy egész vagyonát, amely az óvatos becslések szerint 80 millió svájci frankot is meghaladja, tulajdon részében az utolsó négy esztendő során

szerezte: az alatt a négy esztendő alatt, amelynek folyamán a beteg Ausztria a csőd széléig jutott el.

Castiglioni ellen éles kampány indul, amelyet a socialista napilap vezet ma be kíméletlen támadással. Tömegnyomoruság, amely szinte az egész népességet átkarolja már, ezeknek a támadásoknak kitűnő akasztókat biztosít. A jelek arra vallanak, hogy új rendszabályok jönnek: olyanok, amelyek az eddigieknél erősebb eszközöket állítanak azokkal a pénzügyi törvényekkel és a nagybankokkal szemben, akiknek elkényeztetett kereseti igényei számára még az osztrák bankalapítás sem elég jó üzlet.

Averescu kardcsörtetése

Bárákivel kész szövetkezni, hogy a liberálisokat megbuktassa Szócsata Jorga és a nemzeti párt között

- Az Új Kelet tudósítójától -

A nemzeti párt és Jorga Miklós között a szakítás után is tovább folyik a hírlapi vita és mindkét fél igyekszik a maga felfogását igazolni. Jorga megbiúsította az ellenzéki koalíciót, de nem tudja igazolni állásfoglalása jogosságát a parasztpárttal szemben. Jorga első sorban azszal érvelt a koalíció ellen, hogy nem dolgozhat együtt a caranistákkal, akik forradalmi utakon keresnek megoldást.

A parasztpárt hivatalosan közölte a pártpropagandát, amelyben forradalmi eszközökről szó sincsen, sőt minden kérdésben hangsúlyozzák az evolúciót. A nemzeti párt brassói hivatalosa, miután szigorúan elválasztotta Jorgát a tudóst, Jorga Miklóstól az ingatag politikusként, kemény szavakkal mondotta meg.

Utjaink elváltak, csak a parasztpárttal haladhatunk, mert ennek a pártnak háta mögött állnak a föld népének milliói, amelyek az általános választójog utján a caranisták mellett foglaltak állást.

Jorga erre gunyosan felelt:

A nemzeti párt számítása Lupuék, a legnépszerűbb párttal, egyszerűen, mint a piaci árusok turdúletele. Csak ezt kérdelem: Ha az általános választójog alapján a kommunisták szereznek "népszerűséget", a nemzeti párt a kommunistákkal fog együtt dolgozni vagy kormányozni?

Az erdélyi politikusok erre is válaszoltak. A "Gazeta Transylvanias" ezeket írja:

Jorga is abban az időben volt az általános választójog buzgó apostola, amikor Romániában alig követelte valaki is. Vajjon, ha annakidején figyelemzették volna a professzort, hogy az általános választójog nyomán erős kommunisták juthat a parlamentbe, vajjon Jorga nem követelte volna tovább az általános választójogot?

A nemzeti párt egyik vezetője ezt mondotta:

Az általános választójog csak helyes parlamentarizmus mellett szolgálhatja a demokráciát. Jorgának igazsága van: minden demokrácia mellett bizonyos erkölcsi motívumoknak is érvényesülniük kell. A kommunistákkal mi nem működünk együtt, ha még oly erősek volnának is. Azért nem támogattuk Averescu korrupt rendszerét és ezért nem vagyunk hajlandók együtt dolgozni a liberálisok öszterrorizált és egybevesztegetett többségével sem. Erkölcsi szempontokat mindenkor figyelembe fogunk venni, miért nem teszi ezt Jorga Miklós?

Most Jorga újabb válaszát, ma a nyári eszndben, ilyen szóharokban merül ki a politika.

Averescu is megszólalt. Kijelentette, hogy nem akarja a maga számára a kormányt, de mert a törvényesség visszaállítását kívánja, a kor-

mány megbuktatására szívesen vállalkozik. A néppárt bármilyen feltétel mellett hajlandó fuzionálni bármilyen párttal, ha ezzel meg tudja bukztatni Bratianuékot, akik törvény és alkotmány ellenére uralkodtak - mondotta Averescu. A marasestii győző felajánkozás: nem kellett különösebb visszhangot.

Az "Adeverul" örömmel állapítja meg, hogy Averescu job belátásra jutott, miután törvénytelenül neki sem sikerült jó politikát csinálni. Nem tartja kizártnak az "Adeverul", hogy Averescuék komolyan akarnak a jövőben dolgozni, de a fuziót nem látja valószínűnek. Az "Epoca", Jorgák és a takisták lapja azonban figyelmezteti Averescut, hogy a néppárt uralkodnak emlékei sokkal frissebbek, semhogy bármely párt is hajlandó volna a vele való fuzióval kompromittálni magát.

A kormány mag fog bukni, az ellenzék kormányra kerül, de Averescuék nem egyhamar jutnak megint az ország élére - fejezi be az "Epoca".

Kiátkozták az Agudát is

A ruszinszkói rabbik az Aguda ellen

- Az Új Kelet tudósítójától -

Az Agudát utólrta igazságos végszete. Addig prédikált a vallás és Tóra nevében a cionizmus és Erec Jisrael ellen, míg most a legelismertebb ruszinszkói rabbinárságok a Tóra és a vallás eszirázó haragjával fordultak ellene és kimondották a megfelelőbbhez-hetetlen iszurt: az Agudában igaz aszidónak belépnie tilos. A ruszinszkói rabbinokkonferencia határozatát az a megismerés diktálta, hogy az Aguda politikai és a politikába belevisri a vallást és visszont. Azt jelenté ez, hogy a vallást, amelynek felül kell állania minden politikán, destrálja a napi politikának sokféle nem épon istenes vonatkozása. A ruszinszkói rabbik legjobbjai, élükön a híres munkácsi gáon, Spira Lázár mondotta ezt ki.

Az erről szóló közlést itt adjuk:

Ruszinszkó rabbinusainak konferenciája a munkácsi rabbi elsterjesztésére határozatot fogadott el, amelyben kimondották az Agudába való belépés vallási tilalmát.

A szepesfalvi rabbinus, Spitzer, tavaly még az Aguda érdekében Amerikába utazott, hogy propagandát csináljon és gyűjtsön az Aguda céljaira. Most pedig belátván, hogy mit jelent az Aguda romboló fellépése, a munkácsi rezolúciót Spira Lázár, munkácsi

rabbival együtt és Gladstein királyhelmeel, Grünberg kásmárki és más rabbiakkal egyetemben ő is aláírta. Kitépet az Agudából és kijelentette nyilvánosan a munkácsi rabbi előtt, hogy a legnagyobb készséggel résztvesz bármilyen ortodox szervezetet létrehozásában, de semmiképen sem hajlandó a vallást a politikai élni hinárjába süllyeszteni.

Persze az Aguda sem maradt tétlen. Valahogyan mentegetőznie kell a saját jól felfogott érdekében, de már a mentegetőzés sorából kiderül, hogy az új orientáció elől ő sem térhet ki. Még "cionista örülről és politikai uralomról" beszél, de szinte mentegetőzve mondja, hogy majd állást foglal az Erec Jisrael-politikával szemben. Nem más ez, mint annak a beismerése, hogy eddig bizony az Aguda célkitűzése és programja zavaros volt, eszelekedetei megépen káotikusak és kárhözatosak.

Itt közöttük az Aguda hivatalos megnyilatkozását a ratifikálás után:

Az Agudasz Jisrael vezetősége soha nem kétekedett benne, hogy az angol kormánynak a cionista párthoz való kapcsolatai miatt az Agency-ügyben nehéz lesz visszautasítani a cionisták monopolizáló törekvéseit. Minél jobban gyöngíteni volt kénytelen a gyarmatügyi hivatal a cionistákat kifelé, annál inkább érezte Aguda a feladatot, hogy a cionisták politikáját befelé a zsidóság irányában érintetlenül hagyja. Valószínű tehát, hogy a mandátum, a negyedik paragrafus érvénye mellett megszűlárul. Az ortodoxiára az a feladat hárul, hogy Erec Jisraelre való jogait a világ előtt kivívja. Minél szívszabban követeli az Aguda az Erec Jisrael-program vallásos szellemben való végrehajtását, annál valószínűbb, hogy meg fogja törni a cionista örület politikai és szellemi uralmát befelé és kifelé. A mizrachi testvérek pedig egy napon arra fognak ébredni, hogy a zsidó nép törsz-ideálját nem lehet egy pártfrakció sták keretei között fenntartani.

Az Aguda központi tanács: nem fog késlekedni a politikai helyzet teljes tisztázása után az Erec Jisrael-politikával szemben való állásfoglalásával. Epolyan világos és programszerű határozottsággal, mint eddig is fogja kifejezni akaratát.

Az Agudának ez a megnyilatkozása nem viseli magán a harciasság bélyegét. A megzavarodott ember hirtelen felocundásának benyomását kelti. Még sir és fenyegetőzik, visszasírja az időt, amikor még nem volt ratifikálva a Palesztina-mandátum és lehetett ágámai a nemzeti gondolat ellen. De hiábavaló minden. Az idők mozdonya elé ki lehet tártni a melleket, a nemzeti törekvések motorikus erői elsöpörnek mindent, ami ellenük szegül.

A kolozsvári mizrachistákhoz. A kolozsvári mizrahi szervezet ezton hívja föl az összes mizrachistákat, hogy Ab hó 19-én vasárnap délelőtt fél 10 órakor a Malom-utca 8 szám alatti "Bet Avrohom" imaházban gyülekezzenek, ahonnan testületileg vonulnak föl a mitingre.

Central Buffet

Színház utca 84

az élite közönség találkozó helye

Eladó

4382

különböző kiterjedésű és faállományú erdők. Cim a kiadóban.

HIREK

— Bratianu miniszterelnök elhalasztotta kolozsvári útját. Kolozsvár előkelőségei tegnap délelőtt fél tizenegyre megjelentek az állomáson Bratianu miniszterelnök fogadására. A bukaresti gyors szalonkocsija üresen érkezett meg, mert a miniszterelnök Dornavatról tegnap reggel autóba Marososszigetre utasított. Értesülésünk szerint 15-én Vaitoiannu belügyminiszter társaságában érkezik a miniszterelnök Kolozsvárra.

— Országos tanítókongresszus Bukarestben Bukarestből jelentik: A romániai tanítók országos kongresszusát szeptember 4-ikére hívták össze Bukarestbe. A kongresszus négy napig tartani és részvevői hetvenöt százalékos vasuti kedvezményben részesülnek.

— Nagy Marasesti-ünnep aug. 19-én. Bukarestből jelentik: A marasesti csatának évfordulóját augusztus 19-én nagy ünnepségekkel fejték a helyszínen megülni, az ország minden részéből odaérkező küldöttségek.

— A litván törvényhozó testület elfogadta a zsidó autonómiát biztosító törvényjavaslatot. Kovnóból jelentik: A litván törvényhozó testület hosszú vita után, amelyben kiváló részt vett Solovejcsik miniszter, a zsidó sejmipárt vezetője és dr. Rachmilevics képviselő, elfogadta az alkotmány 75. és 76. szakaszát, amely a nemzeti kisebbségek autonómiáját biztosítja. Ezek a paragrafusok 24 szavazattal többséggel győztek. Az a módosító indítvány, amely a vallási közületeket is a nemzeti autonómiába akarja bekebelezni, megbukott. A zsidó nyelvre vonatkozó módosító indítványt a törvényhozó testület szintén elvetette. A litván pártok vezetői azzal indokolták meg ezt, hogy a nyelvkérdés amugyis külön deklarációban fog szabályoztatni. A deklarációt a népszövetség elé terjesztik. Az alkotmány elfogadása öröme Kovnó városát kilobogózták. Az üzleteket bezárták és mindenféle népiünnepségeket tartottak. A városi színházban nagy miting volt, amelyen a többi politikai szónokok között a zsidóság képviselői is felszóltak és méltatták az alkotmány nagy történelmi jelentőségét.

— Elsimult a Gyorgye-affér Belgrádban. Azok a zavarok, amelyek Karagyorgyevics Györgynek Belgrádban való váratlan megjelenésétől bécsi diplomáciai körökben vártak, úgy látszik elmaradnak. A kalandos multu, nyughatatlan vérfürdő herceg tudvaleg azért írta a fenyegető és sértő tartalmu levelet öccsének, a jugoszláv uralkodónak és Pasios miniszterelnöknek, valamint a király más exponáltabb híveinek, mert nem akarják elismerni Gyorgyevics magánjogi köveletéseit a Péter király igénylésére való jogát, arra az esetre, ha Sándor király házassága gyermektelen maradna. Gyorgyét szorult anyagi helyzete kényszerítette Belgrádba való utazásra, mert Pasios hetekkel ezelőtt teljesen beszűntette annak az spanyolnak utalását, melyet arra az esetre ígérték Gyorgyevicsnek, ha a külföldön tartózkodni fog a Sándor király és jugoszláv kormány elleni mindennemű akcióitól. Ezt az ígéretet tudvaleg megszegte. Teljes pénztelenségét és kapasitását ügyesen tudta kihasználni Pasios és sikerült neki Gyorgyevics olyan megegyezést létesítenie, amely teljesen ártalmatlanná teszi őt. Ígéretet kapott ugyanis Gyorgyevics Pasiostól, hogy Jugoszlávia belsőleg egy mintagazdaságot létesítenek a részére a Petár királyi hagyatékából öt megillető vagyonzás ellenértéképpen. Elismerik Gyorgyevicsnek az uralkodó családhoz tartozandóságát, ennek ellenében Gyorgyevics viszont kötelezte magát, hogy tartózkodni fog minden politikai aktivitástól és külföldre a kormány előzetes hozzájárulása nélkül nem utazik.

— Borzalmas rablógyilkosság Gyulafehérváron. Gyulafehérvárról jelentik: Borzalmas rablógyilkosság történt Gyulafehérváron közönségét. Ösv. Moskovits Hermannének a városban egy kisebb kereskedése van, amelyet reggelként ő maga szokott kinyitni. Ma reggel az üzlet zárva maradt s az alkalmazottak hiába vártak arra, hogy Moskovitsné jöjjön a kulcsokkal. Elmentek tehát a tulajdonos lakására, amelyet sárva találtak. Minthogy az asszony mindig példás pontosságú volt, mostani elmaradásából rosszat sejtettek. A rendőrséghez fordultak, hogy karhatalommal nyissák ki az ajtót. A rendőrség az ajtót feltörtte és akkor rémes látvány tárult a szemé elé. Moskovits Hermanné megfojtva hevert az ágyán. Úgy látszik, támadójával, vagy támadóival — mert a nyomozás folyamán valószínűvé vált, hogy a rablógyilkosok többen lehetnek — keserves küzdelmet vívott a gyilkosok előbb zsineggel az ágyhoz kötötték és úgy fojtották meg. Ugy is találtak meg az ágyhoz kötözve holtan. A gyilkosság után az ismeretlen tettesek az összes butorokat fölforgatták, a pénzeszközöket és ruhászközöket feltörték s minden értékes tárgyat elvittek. Hozzávetőlegesen becsülve szerint csupán kézpénzben hatszáz forintot raboltak el a tettesek. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a gyilkosságot röviddel éjfél után követték el. Valószínűleg olyanok voltak a tettesek, akik a helyzettel ismerősek voltak. A gyaru három ismeretlen egyénre terelődik, akiket éjfél után abból az irányból láttak jönni. Tekintve azonban, hogy Moskovitsné lakása közel volt a város forgalmasabb központjához, ezt a feltevést semmi sem támogatja.

— Megkezdtek a kisajátítást Szolnokdébokában. Désről jelentik: Az igényjogosultak névjegyzékének megállapítása után megkezdődött a kisajátítandó földterület térmértékének és becsülésének, továbbá az igényjogosultaknak juttatandó részek megállapítása, amit a járási bizottság Csatiny községben kezdtek meg és a földmivelői ügyi miniszter jelenlétében a következőképen határozott. A Mody-féle birtokot meghagyja, mert a tulajdonosok más határt jelöltek meg kisajátítás végett. Dás város birtoka, amely 175 hold szántóból, 17 hold rét és legelőből és 91 hold erdőből áll, teljesen ki lesz sajátítva. Az urbészeknek 308 holdnyi erdőjéből 84 holdat sajátítanak ki. A szántótól azoknak, akik a háborúban résztvettek egy és egy negyed, a többi igényjogosultaknak egy holdat juttatnak. A megállapított árak a következők: elebrendő szántó 1000 lei, másodrendű 800 lei, egy hold erdőanyag 163 lei, a talaj 450 lei.

— Halálozás. Wasserstrom Áron a dési hitközség több ízben megválasztott elnöke nyolcvanhat éves korában meghalt. Tegnapielőtt temették óriási részvét mellett. Az elhunytban Lederer Alberné, a jótékonyaságáról ismeretes kolozsvári urinő és dr. Wasserstrom Adolf kórházigazgató apjukat gyászolják. — Dr. Grün Andor óradnai ügyvéd a nagyváradi tudóstanatóriumában harminöt éves korában meghalt. Dr. Grün szerény, de hű katonája volt a cionizmusnak.

— Házasság. Blum Lilit Clujról eljegyezte Hirsch Jenő Küküllőszéplakról. — Felhívás. Alulírott zsidó dalárdát szándékozik létesíteni. Fiatal urak, akik a dalárdában részt akarnak venni, sziveskedjenek a hitközség irodájában Cal. Reg. Ferd. 52. d. e. 9-12. és d. u. 3-5 jelentkezni. A tanítás díjmentes. Dawidow Mihály főkantort.

A Palesztina-mandátum ratifikálása

a zsidó történelem korszakos eseménye

Ezt ünnepeljük meg Ab hó 19-én (augusztus 13-án) délelőtt 10 órakor,

vasárnap a Magyar Színházban

Minden érdeklődőt meghív az

Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség

— Az ukrainai pogromárvák palesztinai telepítése érdekében alakult bizottsághoz újabb a következő adományok érkeztek: Renner börgyár részvénytársaság 100 lei, Dr. Halber Gyuláné Beszterce 160 lei, Schönberger Adolfiné Fogaras kezdeményezésére dr. Schul hitk. elnök gyűjtéséből egyelőre 470 lei. A bizottság hálás köszönetet mond a gyűjtőknek és adakozóknak, egyúttal feltéri mindazokat a hölgyeket, helyben és vidéken, akik gyűjtőket kaptak, hogy a gyűjtést folyó hó 25-ig befejezzék és az eredményről beszámolják, eredménytelenség esetén is a gyűjtőket visszaküldeni sziveskedjenek. A bizottság továbbá felkéri a kolozsvári zsidó közönséget, hogy a bizottság munkáját megkönnyítendő, külön felszólítás nélkül is sziveskedjenek adományokat dr. Szarvas Istvánné bizottsági elnök címére beküldeni.

— A magyar szocialisták Londonban. Budapestről jelentik: A második internacionálé végrehajtó bizottsága Prágában ülészik, hogy az október végére Londonba összehívott nemzetközi kongresszust előkészítse. A londoni kongresszuson részt vesz a magyar szociáldemokrata párt is. Szóba fog kerülni a kongresszus vitái során a békeszerződés kérdése s a szocialisták ezekkel szemben való magatartása.

— Törvényjavaslat az építkezések fejlesztéséről Bukarestből táviratozzák: A munkaügyi miniszter befejezte az építkezés fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot, amelyet a parlament megnyitása után azonnal a Ház elé terjeszt.

— A csehszlovák konzulátus értesítései. A csehszlovák köztársaság cunji konzulátusa az érdekelteknek tudomására hozza, hogy utlevél látványozást csak a személyesen jelentkezők kapnak. Látványozási kérelmek közvetve, vagy posta útján nem vételnek figyelembe. Hivatalos órák felek részére d. e. 9-től fél 12-ig. — A csehszlovák köztársaság területén levő fürdőhelyek látogatói 50 százalékos utlevél látványozási (vizum) kedvezményben részesülnek, ha orvosi bizonyítványt mutatnak elő a köztársasági képviselő hatóságoknak.

— Hatvan baniért vásárol egy levelezőlapot, felírja a nevét és a pontos címét és beküldi az Uj Kelet könyvostályának. Az Uj Kelet könyvostálya díjmentesen értesíti Önt a könyvjelenségekéről és elküldi Önnek alkalmi katalógusait.

— Ahol nem fogadják Apponyi grófot Budapestről jelentik: Az „Esti” tudósítása szerint szombaton este kinos eset történt a Gellért szállóban, ahol a főváros vacsorát rendezett az amerikai főiskolai hallgatók tiszteletére. A vacsorára Klebelsberg gróf közoktatásügyi minisztert, Brentano amerikai nagykövetet és Apponyi Albert grófot is meghívták. A miniszter és a követ más irányu elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg a Gellért szállóban, Apponyi gróf azonban élemedett korára ellenére is eleget tett a meghívásnak, elment a vacsorára, amely alkalom volt arra, hogy a külföldiek a magyarság helyzetéről és feladatáról tájékoztassák. Este háromnegyed nyolc órakor feltűnt már a Gellért-

szálló halljában Apponyi jólismeret alakja. Az amerikai vendégek ekkor már az étterem külön helyiségében élvezték a magyar vendégszeretetet, amelyben városi tanácsosoktól és tanácsosi jegyzőktől körülvéve Sipőcz Jenő főpolgármester részvevőit. Apponyi Albert gróf a csarnokban maradt és nyugodtan várakozott abban a hitben, hogy a városi urak közül valaki majd bekalauzolja a vacsora helyiségébe. Előkelő szerénységgel és nemes egyszerűséggel várakozott a szálló halljában és egy ismerőssel beszélgetett. Közben háromnegyed kilenc lett már, mire Apponyi Albert gróf, aki esti tíz órakor már rendszeren pihenőre szokott térni, kijelentette ismerőseinek, hogy most már nem várakozik tovább és ép olyan szerényen, mint jött és várakozott, eltávozott anélkül, hogy az amerikai vendégek tiszteletére rendezett bankettet megjelenésével értékessé és jelentőssé tette volna.

— Meggyilkoltak egy szerb képviselőt. Belgrádból jelentik: Gavrilovic szerb radikális képviselőt meggyilkolták. A tettes ismeretlen.

— Külföldi zsidó diákok Csehszlovákiában. Prágából jelentik: Az elmúlt tanévben a prágai főiskolákon negyven orosz zsidó, százötven keleti, százhatvan magyar, negyven román és husz magyar zsidó diák tanult nagy nyomon a csehszlovákia. A legtöbbje nem érintkezett szüleiével, az oroszok és ukránok a szovjet uralom miatt, a magyarok mert emigránsok, a lengyel zsidók, mert katonaszökevényeknek tekintették őket. Akiknek módjában lett volna érintkezni hozzátartozóikkal, azoknak sem lett volna sok anyagi hasznuk ebből. Hatvan cseh koronának tízezer lengyel márka felel meg és egy cseh koronát ötvennyolcezeröt száz rubelért lehetett megváltani. A legszerényebb igényű diák pedig legalább öt száz cseh koronát költött havonta. A csehszlovák zsidóság háromszázezerenél több diákot küldött a csehszlovákia. A csehszlovák zsidóság támogatja ezeket a diákokat, az amerikai „Menora” négyezer dollar, vagyis háromszázezeröt ezer cseh koronával. Ez azonban még mindig nem volt elegendő a legszerényebb megélhetésre. A prágai zsidóság tehát példás ügyekezettel munkalehetőségeket szerzett a szülői körülmények között élő zsidó ifjaknak. Minthogy a cseh nyelvet nem igen beszélik, leginkább kézimunkával lehetett rajtuk segíteni. Többen konfekciós üzletekben egyszerűbb munkát végeztek, elektrotechnikai munkát is, némelyeket a környékbeli gazdaságokba osztották be, voltak zeneszerek közöttük, némelyek mint béli szőlők kerestek kenyerüket. Ezek legjava az alsóbb tanfolyamok hallgatói voltak. A Menza Académia az elmúlt tanévben százötven ezer ebédet és ötven ezer vacsorát juttatott szegényesorsú diákoknak. A diákokon nemzeti csoportjának négyszáz tagja van. Brnóban kétszáz külföldi zsidó diák tanul, akik közül negyvennyolcan élnek a zsidó diákokon között. A pozsonyi rabbi-főiskolát negyven külföldi zsidó diák látogatta.

— Sirocco Olaszországban. Rómából jelentik: Három napja heves sirocco dühöng. Tropikus éghajlata emlékeztető forróság van, amely tegnap anynyira elviselhetetlen volt, hogy számos öngyilkosság történt a kibírhatalan forróság okozta izgatottság következtében.

— Egy híres zsidó agronómus jubileuma. Jeruzsálemből jelentik: Zsidó körök nagyon készülnek Ettinger hírneves gazdasz ötven éves születésnapjára, amely összeesik a kiváló gazdasz huszonöt éves működésével.

— A szerelem élettana. Hosszú hallgatás után Brédy Sándor ismét megjelent írásával a közönség előtt. Legújabb könyve „A szerelem élettana”, egy filozófikus és elmélyedni tudó író megfigyelései és feljegyzései. Ára 55 lei. Megrendelhető az Uj Kelet könyvostályától.

— Olvasta már Agnon, a legnagyobb élő héber író regényét: „És a meggörbödött kiegyenesedik”? Siessen!

Micnyila

Newyork, elis volt névi szatérve, Newyorkban levelezőjét, zsidó viszem jelentette ki

— Nem zsidók helyz kizárt doloz az oroszorszag pogromokhoz előforduljan léssege vagy nak. Csupán vonást ismer az üzleti tér hiszem, ebbe san magasi gondolkodni a tényked a kapzsi kifogásolom képviselnek küzdök ez uralom ellen és meg vag ben a kü gondolkodás nek. A ha azonban ki a zsidók k a kereskede kis száruk töltenek b pénz után y nemes tulaj eilen harco

— Sajna a romboló sajtó és kü blatt” és ez Harden Mil és társadaló kérdést megoldani, kapitalista vállalatokat egyetemes zsidók mor derbe tereln alapja kell életünknek, szociális f hogy járulja termelése, zsidók alá eszmének, szemitizmu gesultsaga

Szent

De bizo szombat ug niczer nem kot hozott kül nem k ebédet.

— És deste Eske — Bete Esztké nem vétél

— Mi Eskeleszde Pozen Fontos sze

— Ugy elkérte a Livniczert után. Livn Zóhárt az dult. A vótál a hogy volt azt kérdez Azt mond törtökön b rebúe. Liv tudja már, kön bjtöl hétfőn is olyan volt szombat ó baton is o tuk, hogy reket mo

Michaelis, volt német kancellár nyilatkozik a zsidókérdésről és az antiszemizmusról

— Az Új Kelet tudósítójától —

Newyork, július vége. Dr. Michaelis volt német kancellár Japánból visszatérve, hosszabb időt töltött Newyorkban és itt fogadta a J. C. B. levelerőjét, akinek a németországi zsidó viszonyokról a következőket jelentette ki:

— Nem tartom a németországi zsidók helyzetét veszélyesnek, mert kizárt a dolog, hogy Németországban az oroszországi vagy lengyelországi pogromokhoz hasonló zsidóüldözések előforduljanak. En egyébként is el kellene látni, hogy a fejtisztelet és a fejtiszteletnek a magasabb állású zsidók is úgy gondolkoznak mint én, aki az ő ténykedésükben tulajdonképpen a kapzsi kapitalista rendszert kifogásolom, amelyet a zsidók éppúgy képviselnek, mint keresztények. Ezért küzdök ez ellen az erkölcstelen pénzuralom ellen, a mammonizmus ellen és meg vagyok győződve, hogy ebben a küzdelemben a becsületes gondolkodású zsidók melletttem lesznek. A hamis antiszemizmus alól azonban ki fogom rantani a talajt. A zsidók különös tehetséggel bírnak a kereskedelem iránt és németországi kis számuk ellenére jelentős szerepet töltenek be a gazdasági életben. A pénz után való hajszá azonban sok nemes tulajdonságot kiöl belőlük. Ez ellen harcolnunk kell.

— Sajnálatraméltó ezenkívül az a romboló befolyás, amelyet a zsidó sajtó és különösen a „Berliner Tageblatt” és ezek irói között elsősorban Harden Miksa a német erkölcseiben és társadalomban véghezvisz. A zsidókérdést szerintem úgy kellene megoldani, hogy a nagy, szíjpolozó kapitalista trösztök helyébe kollektív vállalatokat kell létesíteni, amely az egyetemes német jólétet segítve, a zsidók moralitását is egészséges mederbe terelné. A magántulajdon ugyan alapja kell hogy maradjon gazdasági életünknek, de a nagy vagyonok a szociális jólét emeléséhez hozzá kell hogy járuljanak. Ez lesz a jövő közös termelése, közös gazdasága. És ha a zsidók alávetik magukat a közös eszmének, akkor megszűnik az antiszemizmus és annak legkisebb jóguisága is.

A hírlapíró megkérdezte az ex-kancellárt, mivel magyarázza meg, hogy az összes morarohista merényletek zsidók ellen történtek.

— Ez egy kis fatalista és fanatikus csoport esztelen eljárása volt. Nagyrészt fiatal emberek voltak a merénylők, akik a kötetársaságot a német nép legnagyobb szerencsétlenségének tartják. Régi, monarchisztikus, vaskeű embereket kívánják ezek vissza, mert azt hiszik, hogy például Rathenau gyenge volt a kormányzására.

A „Wiener Morgenzeitung”, amely az interjú kösli, hozzáfűzi Michaelis nyilatkozatához, hogy kijelentései kétszínűek. Elítéli a fejtiszteletet, mégis konstatal egy bizonyos kellemetlen zsidó vonást a politikában és a gazdasági életben. Hogy milyen kevésbé hiszi maga Michaelis is amit mond, bizonyítja az a megállapítás, hogy „ezek között a kellemetlen elemek között keresztény németek is vannak” — mint Sinnes.

Meghalt David Frischmann, a kitünő héber író

— Az Új Kelet tudósítójától —

Az új zsidó irodalomnak nagy gyászosa van. Az írás legjobbjainak egyike, David Frischmann Berlinben augusztus 4-én, ötvenhét éves korában, veseköoperáció után meghalt. Frischmann mindössze két és fél éve élt Berlinben és két hónapja, hogy betegeskedik. A legnagyobb írókat adta a zsidó nemzeti mozgalomnak a magából és a legideálisabb tudta visszaadni héberben a világirodalom értékeit. Orosz-lengyelországban a Lods melletti Zgierben született 1864-ben. Nagy látókörű, irodalmi felkészültségű és bölcselkedő tehetségének alapsját a boroszlói egyetemen nyerte, ahol történelmet és művészettörténelmet tanult.

Frischmann már fiatal korában tünt fel költői tehetségével. Alig volt tizenhárom éves és már több héber folyóirat közölte költeményeit. Mint egyetemi hallgató Aron Bernstein megkeresésére lefordította ennek összes természetrajzi népkönyveit héberre. Az irodalmi világ figyelme 1883-tan terelődött rá, amikor „Fohnvabohu” című könyvecskéje jelent meg. Később fordításokkal foglalkozott, amelyeket művészetté fejlesztett.

Lefordította Byron Kainját, Nietzsche Zarathustráját. — Hosszabb ideig a „Hejnt” irodalmi mellékletét szerkesztette. Az utóbbi években Rabindranath Tagore, Strindberg és Oscar Wilde műveit fordította. Asonban soha nem hanyagolta el a költészetet és a publicistikát, amelyet nyelvben, értesben és tartalomban jödésben ép úgy, mint héberül mindig fejlesztett. Finom szatírával és gondos stílusban megírott tárcái e műfaj legjobbjai közé tartoznak. A háboru kitörése Frischmann Oroszországban talált, ahol végigélt a háboru borzalmaival és a pogromok döbbeneteit. 1918-ban elhagyta Oroszországot és lelkileg és testileg megtörve Lengyelországban telepedett meg. Itt annyi plaszticitással és olyan emelkedett szempontból írta meg az orosz viszonyokat, hogy egyidejűleg a lengyel lapok is átvették Frischmann cikksorozatát.

Berlinben Shakespeare műveinek fordításával foglalkozott és nemrégiben fejezte be Coriolanust, Goethe Faustjának fordítása töredék maradt. Az operációt követő órákban az író állapota mindinkább súlyosbodott és a rákvetkező reggel meghalt. Halálóságyánál családján kívül ott voltak Paszternák tanár, a világhírű zsidó szobrász, Ben Cion és Salmana Sofer írók. Bialik, aki nyári idültáshelyen tartózkodik, sürgőnyhívásra Berliebé jött, hogy részt vegyen író barátja temetésén.

— Az éjszakai lármára összecsendült a falu népe. B. r. szalmas és szivettámaszó látvány szentani volt az emberek. Kleinmannból ömlött a vér, de azért nem esett össze, segíteni akart a férjén.

Szerencsére a hársfalvi gyógyfürdőnek most furdörvosa van, akit felkeltettek és aki segítséget nyújtott az asszonynak, mert különben elvérzett volna. A furdörvos bekötötte az asszony sebeit, akit csak az izgalom tartott eddig lábón. A bekötés után rögtön elájult, úgy szállították be a hajnali vonattal Munkácsra hordágyon, az állomásról pedig automobilon a kórházba.

Véres rablógyilkosság Munkács mellett

— Az Új Kelet tudósítójától —

Ungvár, aug. 11. Véres rablógyilkosság történt Munkácsotól nem messze fekvő Hársfalva községben. Vasárnap virradó éjszaka négy felfegyverzett katonaruhába öltözött ember meggyilkolta Kleinmann Herman fuvaros-vállalkozót, a falu egyik leggazdagabb emberét, a vele egy szobában alvó feleségét pedig három lövéssel halálosan megsebesítették. A rablógyilkosság óriási izgalomban tartja az egész községet és a vidéket. Hársfalván gyógyfürdő is van, amely most tele van furdóvendégekkel. A rablógyilkosság nagy megdöbbenést keltett a furdók között is, akik elrettenve tárgyalják az esetet. A rablógyilkosság egyik áldozata, a férj, rögtön

kisszenvedett, míg a feleségét 8 éves kislányával együtt, aki szintén tanuja volt az esotnak, beszállították a munkácsi kórházba.

Kleinmann Herman jómódu ember volt, aki szívesen segített másokon és gyakran mutogatta, hogy mennyi pénz van nála. A gyilkosság éjszakáján körülbelül 11 óráig volt fent, aztán lefeküdt. A hársfalvi gyógyfürdő éjjeli őre azt mondja, hogy úgy fél 12 óra tájban négy hatalmas, felfegyverzett ember ment keresztül a furdó utján. A négy gyilkos kifeszítette a Kleinmann szobájának ablakait, amelyen keresztül behatoltak az alvó családhoz. Revolverrel voltak felfegyverezve, smellyel az ágyban fekvő Kleinmann három jól irányzott lövéssel leterítették. Felesége sikoltozni kezdett, mire a rablók 6 reá is háromszor rálőttek. Két golyó az asszony hasába és egy a karjába furdott, akkora azonban már a szomszéd lakók is felébredtek a nagy zajra, úgy hogy a rablógyilkosok jobbnak látták elmenekülni.

A gyilkosok magukkal vitték a Kleinmann pénztárcáját, de a nagy sietésben az asztalon hagyták az aranyóráját. A pénztárcában aliólag nem volt nagyobb összeg, mivel Kleinmann előtte való nap pénzt kölcsönzött a hársfalvi zsidó hitközségnek.

Az éjszakai lármára összecsendült a falu népe. B. r. szalmas és szivettámaszó látvány szentani volt az emberek. Kleinmannból ömlött a vér, de azért nem esett össze, segíteni akart a férjén.

Szerencsére a hársfalvi gyógyfürdőnek most furdörvosa van, akit felkeltettek és aki segítséget nyújtott az asszonynak, mert különben elvérzett volna. A furdörvos bekötötte az asszony sebeit, akit csak az izgalom tartott eddig lábón. A bekötés után rögtön elájult, úgy szállították be a hajnali vonattal Munkácsra hordágyon, az állomásról pedig automobilon a kórházba.

Kik a gyilkosok?

A véres esetről azonnal értesítették a szolvai csendőrséget, akik közül többen a rablógyilkosság színhelyére siettek. Megállapították, hogy a rablógyilkosságot hárman, esetleg négyen követhették el és minden valószínűség szerint ismerősök voltak a helyi viszonyokkal. A közelben lakók valószínűleg látták és ismerték meg is ismerték a tetteseket, de úgy látszik, hogy eddig féltek őszinte vallomást tenni. A csendőrség megkezdte az eset tanúinak kihallgatását és Ungvárról a nyomozás megkönnyítésére rendőruntyát kérték.

Szent tüzeket látott Livniczer

— Irta Ujvári Péter (3)

De bizony hiába készülődött. A szombat ugyan elkövetkezett, de Livniczer nem jött el. Eskelesz már diákot hozott helyette, mert bócher nélkül nem lehet elkölteni a szombati ebédet.

— És a mi bócheruak? — kérdezte Eskeleszné.

— Beteg, azt mondják. Eszti ke elsápadt. Szerencse, hogy nem vették észr.

— Mi baja van? — kérdezte Eskeleszné a pót-bóchert.

Pozbenák a torkát köszörülte. Fontos személy lett belőle. — Ugy történt, hogy a rebbe elkérte a Zóhárt és ott marasztotta Livniczert. Ez tegnap történt, kedd után. Livniczer az asztalra teszi a Zóhárt aztán csak állt és nem mozgult. A rebbe ránéz és megkérdi: voltál a mikvéban? Azt mondja, hogy volt. Megint ránéz a rebbe és azt kérdezi: bójtöltél-e csütörtökön. Azt mondja, hogy bójtölt. Csak csütörtökön bójtöltél, kérdi megint a rebbe. Livniczer hallgat és a rebbe tudja már, hogy nem csak csütörtökön bójtölt. Hát ez igaz is, mert hétfőn is bójtölt és kedden sem olyan volt, mint rendesen. A múlt szombat óta megváltozott. Már szombaton is olyan volt, hogy nem tudtuk, hogy mit gondoljunk róla. Perket mondott és mikor mondta,

olyan volt, mintha a S'china ragyogott volna a homlokán.

— Perket mondott? — kérdezte Eszti ke alig hallhatóan.

— Perket mondott — ismételte Pozbenák. Ez egy csoda, de nem olyan nagy csoda, mert Livniczer nem közönséges ember. Mikor hallottuk, hogy perket mond, egymásra hunyorogtunk: ez is epezs e szod derin. Neki kellett perket mondani. Hétfőn aztán bójtölt és kedden csak kenyeret evett. Szerdán sem evett meleg ételt és csütörtökön megint bójtölt. És péntek este azt mondta neki a rebbe, hogy hozza be a Zóhárt és ő bevitte a Zóhárt. És együtt tanulták a Zóhárt egészen éjfélig. Ejjétkor azt mondta neki a rebbe: — Gedalje, nem vagy te beteg? Livniczer azt mondta erre, hogy ő nem beteg.

— Ehhez erő kell — mondja a rebbe. Elég erős vagy hozzá?

— Elég erős vagyok hozzá — mondja Livniczer.

A rebbe tovább faggatja: — Hát hited, fiam, van e hozzá? Mert ehhez sok hit kell.

Livniczer elsápadt és nem felelt.

— Menj aludni — mondta a rabbi és tenyerével eltakarta a szent könyvet.

Livniczer kitámolygott. Mikor az ajtót maga után behuzta, elszédült és az ajtófélfához támaszkodott. De gyöngye volt és mind mélyebbre hanyaltott a feje, egészen a kulcslyukig, Livniczer benézett a kulcslyukon és elkialtotta magát. Mert (Pozbenák

titokzatosan letompította a hangját) a szoba tele volt fehér füsttel és a rebbe ült a fehér füstben és mellette ült valaki, aki olyan volt, mint fehér füstben a piros ragyogás. Livniczer a szeméhez kapott, mert azt hitte, hogy megvakult, aztán még egyet sikoltott és összerogyott. Így találták reggel az ajtó előtt. Ágyba fektették, mert betegnek hitték. De mikor azt kérdezték, mi baja van, nem felelt, csak reszketett, mert a hideg rázta. Csak akkor beszélt, mikor elaludt.

— Mit beszélt — kérdezte Eskeleszné — aki szerette a titokzatos történeteket.

— Azt mondta: rebbe, én nem akartam. Én bethunytam a szememet és bezáram a szívemet, de mégis láttam. Én nem tehetek róla, hogy láttam. Bójtölttem rebbe és megsanyargattam magamat, de azért nem vagyok tiszta. T. nultam, de nem tudtam, mit tanulam. Imádkoztam és nem tudtam, mit imádkozok... És sirtam... sirtam... És tüzet éreztem a lelkemben... Tüzet láttam...

Pozbenák lenyelt egy féltőjást és így végezte be az elbeszélést:

— Tüzet látott. A rebbe szobájában látta. És a tűz nem volt tűz, hanem a próféta, aki Zóhárt tanulni jött a rebbehez. Vagy más volt.

— Mi lehetett? — kérdezte Eskeleszné és egy nagy combot rakott a diák tányérjára.

— A S'chine — felelt a fiu meggyőződéssel és lelkesedéssel rágta le a combról a vastag húst.

Eskelesz hallgatott. Szerették volna tudni a véleményét, de okos ember volt és hallgatott. De Eskeleszné egész ebéd alatt csak arról beszélt. Ő nem akadt fenn ezen a histórián. Hallottak már ilyet elegend. A rabbi szent ember, nagy kabbalista, nem csoda, ha a próféttal barátkozik. És azon sem akadt meg, honnan tudja mindezt a bócher. Hát onnan, hogy látálmában kiléste a beteg.

— Jó, jó — szólt végül Eskelesz. — Ez mind nagyon szép, de ettől még nem gyógyul meg Livniczer. Jó volna, — fordult a felesége felé — ha küldenél neki valamit. Egy kis tejet talán, meg egy kis befőttet.

Eskeleszné gyorsan kiválogatott néhány üveg befőttet, a süteményből pucos tortaféléket, ami nem árt a betegnek, egy kis borocskát is tett a kosárba, no meg tejet is.

Ezzel rendben voltak. De most mit csináljon? A cselédre magára nem szabad rábízni, kísérő kell a cseléd mellé. Hát ki menjen? A beteg embernek nem elég az elemózsiya. Annak úgy kell küldeni az ajándékot, hogy tiszteletadásnak vehesse. Eskelesz véget vetett a tanakodásnak.

— Menjen Eszti ke a cseléddel.

— Én? — riadozott Eszti ke.

— Te hát — ismételte az édesapja.

Kis városban másként élnek az emberek, mint a nagy városban. Eskelesznek eszébe sem jutott, hogy nem illik épen Eszti kék kiszemelni

nyí jölsimert andégek ekkor helyiségében ndégszeretetet, ádosoktól és körülvéve Si- ter részesítette gróf a csarogdotan vára- hogy a vá- majd beka- riségébe. Elő- nemes egy- a szálló hall- vel beszéige- egyed kileno ri Albert gróf, már rendszeren ni, kijelen- gy most már és ép olyan a várakozott, gy az ameri- re rendezett el értékessé és a.

ny szerb kép- ny: Gavrilovics meggyilkolták.

diákok Cseh- jelentik: Az ai főiskolákon látóvten keleti, yven román és tanult nagy legtöbbje nem az oroszok és a miatt, a ma- ok, a lengyel zökevényeknek mód, zaban szátartozókkal, sok anyagi esh koronának el meg és egy cserzészáz ru- ni. A legszeré- g legalább öt- ött havonta. A háromszáznegy- mogatta ezeket Menora” négy- mszázhuszonöt- z azonban még dő a legszeré- brágai zsidóság munkalehető- s körülmények ak. Minthogy beszélik, leg- lehetett rajtuk pióa ületekben getek, elektro- helyeket a kör- osztották be, ik, némelyek ek kenyerüket.

o tanfolyamok aza Acadamia szászotvenezet szorot juttatott t. A diaakothon égysszaz tagja külföldi zsidó egyenyvoleon n kosztján. A negyven kül-

zágban. Rómá- ja heves síroooo atra emlékez- y tegnap any- t, hogy számos birhatatlan for- kövtektében.

ó agronómus ből jelentik szólnak Ettin- ötvenéves szű- eszeesik a ki- éves működé-

ettana. Hosszu Sándor ismét közönség előtt. elem élettana”, lyedni tudó író ései. Ára 55 lei. Kelet könyv-

mon, a legna- ró regényét? gyenese dik“?

KÖZGAZDASÁG

Acsatolt területek iparosítása

egy volt magyar pénzügyminiszter megvilágításában

A német és magyar valuta sorsközössége

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az egységesítés óta Románia gazdaságpolitikájának is legfőbb elve, amelynek célja iparilag és kereskedelmileg is függetleníteni Magyarországot a politikailag leválasztott területeket. Érdeklődésre tarthat számot, mi a véleménye a magyar hivatalos szakköri körök az utódállamok eme iparteremtő törekvéseiről. Korányi Frigyes volt magyar pénzügyminiszter nyilatkozatát közöljük alább, amely a német és a magyar valuta sorsközösségéről is érdekes közléseket tesz.

— A magyar valuta — mondotta Korányi — kétségkívül a márka összeomlásával függ össze. Mindaddig, amíg Németország kénytelen lesz jóvátételi kötelezettségei teljesítésére, negyedéveként rendszeresen összeváltásról a jobb valutákat, természetesen, hogy a jó valuták utáni kereslet a kisebb értékű valutákat értékben rontja.

— A magyar korona sorsát a német márkától még csak ezután kellene külön választani, úgy ahogy annak idején külön választottuk az osztrák koronától. Mesterségesen azonban ez nem érhető el. Ennek belső előfeltételei vannak.

— A közép- és kelet-európai valutaromlás okai a lehetetlen párisi békefeltételekben gyököznek. Az a rendszer, amely a győző és legyőzött államokat teremtett, a legyőzöttek útjéről állandóan összeszorítja. Ha itt változás nem történik, a közép-európai és kelet-európai legyőzött államok gazdasági élete teljesen dezorganizálódni fog.

— A győzők politikájának a főnete, hogy az utódállamokban erős kormányzati támogatással a mérhetetlen tökébefektetéssel „industrializálják” a területeket, amelyeket a békeszerződés kaptak át hozzájuk. Oriási tőkét helyezne el új ipartelepek létesítésére, pusztán azért, hogy a magyar ipari termékek bevételét megengedni ne kelljen. Magyaror-

erre a feladatra. Olyan igénytelen, tartózkodó és vallásos a bócher élete, hogy abba a lelki veszedelmeknek semmiféle gyanuja bele nem kapcsolható.

Esztike érezte, hogy neki tiltakozni kellene, de attól félt, hogy ez fel fog tűnni és firtatni találják még, hogy miért huzakodik.

Ment hát a csaléddel. A szive dobogott és az ájulás környékezte, mikor a beteg ember szobájába lépett.

Alacsony, homályos szobában feküdt Livniczer. Az ágya mellett egy bócher állt, aki ápolta volna, ha tudta volna. De hát a zsolnárnak is van ereje és ezért zsolnárokat mormolt. A beteg ettől is jobban lehet.

Livniczer arcán láztűzek égtek. Mikor Esztike rányitotta az ajtót, a beteg teste végesvégig megvonaglott. Aztán felsikoltott és sovány, fehér kezeivel eltakarta a szemét. Ziháló melléből pedig kinos hörgések törtek ki:

— De S'chine! de S'chine!

A bócher letette a zsolnáros könyvet és Esztike felé fordult: — Attól beteg, hogy a S'chinét látta.

Esztike letette az elemóziát, aztán szó nélkül kirohant.

Valami homályos sejtelem támadt az ő pogány szívecskéjében. Uj hit a szerelemről, amely tele van isteni lángolásokkal. És ő már tudta, hogy a szerelem látta meg Livniczer azon a titokzatos éjszakán. Fehér tükörben piros ragyogást.

(Vége)

szágnak teljesen modern iparteleppei vannak a megfelelő iparágakba. Olyan ezeknek a termelőképessége, hogy a 20 milliós államot láhatták el zökkenés nélkül a szükséges ipari cikkekkel. Ipartelepkeket létesíteni azért, hogy ne ezek szállítsanak az utódállamokba, olyan eljárás, amely a világgazdaság szempontjából csapán gazdasági töképezárlásnak ne vehető ma, amikor valamennyi állam külföldi bitelekért áhitozik s azokra van utalva a belföldi tökéhiány ellensúlyozására.

— A génuai konferencia nem volt eredményes. Egy második génuai konferencia kellene, amelyről teljesen távol kellene maradnia minden politikusknak és minden diplomatának. A gazdasági embereknek kellene összejönniük, teljes határozási joggal; így még lehetne segíteni. Másként sehogy, semmi esetre, mert a politika minden józan gazdasági gondolatot elöl.

Belföld

(x) Iparfejlesztési kedvezményt kaptak. A „Monitorul Oficial” augusztus 8-i kiadásának közlése szerint: „Emilia” malom Módos, „Terézia” malom Denta, Temes megye, Adler Andor gézmalom Arad, „Gizella” malom Mihályvölgy, Biharmegye, Lauer János butorgyár Paakota, Arad megye, „Floria” szponn és gyertyagyár Nagyvárad, Csont és Szaruipari R. T. Kolozsvár, „Kandia” cukorkagyár Temesvár, Patria R. T. téglagyára Balázsfalva, Úrményi és Társa bőrgyár Temesvár, Ardaleana épületefa-füzám Marosvásárhely, Draskovits Tivadar cukorka- és csokoládégyár Vinga és Fridrich Klevarkaus textilgyár Brassó.

(x) Mennyit exportálhatunk az ideai termésből. A földművelésügyi minisztérium tegnapi közlése nyomán jelentik, hogy az ideai gabonatermés 900 ezer vagonra tehető. Egy bukaresti nagy francia exportcég most részletesen foglalkozva az egyes termésmenemek állásával, megállapítja, mennyit bocsáthat Románia a külföld rendelkezésére az ideai termésből. Kivitelre kerülhet tehát: 1 millió kétszáz ezer tonna árpa, 500 ezer tonna zab és 1 millió 300 ezer tonna tengeri. Ezek a számok inkább pesszimista számítások eredménye, amelyek csak javulhatnak.

(x) Szabad az osztrák, magyar és lengyel valuta kivitele. Bukarestből táviratozzák: A pénzügyminiszter rendeletet bocsátott ki mely szerint az osztrák és magyar korona, valamint a lengyel márka kivitele tetszőleges mennyiségben külön felhatalmazás nélkül meg van engedve.

(x) A járadékkötvények lebélyegzése. Bukarestből táviratozzák: A közadósági vezérigazgatóság értesítette a járadékkötvények lebélyegzését végző bizottságot, hogy a lebélyegzési munkálatokat augusztus 15-ig be kell fejezniük.

Külföld

(x) Zürichi tőzsde aug. 11-én. Zár-lat Berlin 62, Newyork 525, London 2343, Páris —, Milano 2395, Prága 1317.50, Budapest 37, Zágráb 157.50, Varsó 750, Bécs 1, osztrák bélyegzett 1.25.

(x) Száz és kétszázszázalékos tarifaemelés a MÁV. vonalain. Budapestről jelentik: Augusztus 17-étől kezdve a magyar államvasutak személytarifája 100, tehertarifája pedig kétszáz százalékkal emelkedik.

(x) Leszállították a cseh exportdíjakat. Prágából írják: Hivatalos helyről nyert értesítés szerint szeptember elsejével leszállítják a kivitelre kerülő szén, tűzifa és rönkfa vasuti díjtételeit. Az exportszén vasuti díjtételeit a belföldi szükséglet

tarifájával egyenlő színvonalra hozták, tűzifa és rönkfára nézve pedig külön díjszabást létesítettek. Az új tarifákat a „Vestnik pro zel. a palvbu” című vasuti és hajózási lapban közölni fogják.

(x) Elhalasztották az osztrák jegybank megnyitását. Megirtuk már, hogy az új osztrák jegybank augusztus 15-én kezd meg működését. Ezt a határidőt azonban Segur osztrák pénzügyminiszter legutóbbi nyilatkozata szerint nem lehet betartani, mert a részvényalírást technikai okokból még csak most kezdték el. A bankok meghatározott részesedési összegeket azért befizetik a jelzett napon, vagyis augusztus 15-én. A részvényalírást határidőjét szeptember 10-ikeig meghosszabbították, az új jegybank pedig szeptember 15-én kezd meg működését. A részvényjegyzők részére messzatarjódó adókedvezményt biztosítottak, azok közül pedig amnesztírára is tarthatnak számot.

(x) Megnyitották a budapesti tőzsdét Budapestről táviratozzák: A tőzsdén tegnap hűfűggesztették a valuták és devizák első hivatalos árfolyamlapját. Az árfolyamok a következők: francis frank 11175—11755, font sterling 6459—6557, dollár 1443—1466, lei 1294—1305, dinár 1730—1760, szokol 3570—3625, márka 168—171, lengyel márka 20 és fél 21, lira 6545—6650. Az éttekeknél az első szám a vételi, a második szám az eladást jelenti. Tegnap este a pénzügyminiszter értekezletet tartott az érdekeltekkel a deviza központ leendő ügyrendjéről. Ma délelőttre a Pénzügyügyi Központ és a Jegyintézet már vásárolhatják és eladhatják a valutát a Jegyintézet által megállapított fenti árfolyamokon. Ezeket az árfolyamokat a zürichi, berlini, newyorki és bécsi paritás alapján függesztették ki. A mai déli órákban a valutaforgalmat és a valutaforgalom lebonyolítását megkezdik.

SPORT

Labdarugás

A Kolozsvár—Nagyvárad ifjúsági válogatott triálmérkőzése. Minden sportegyesület fuiballintőzőjének a legnagyobb gondot okozza az ifjúsági csapat, az új generáció fejlesztése és megerősítése. Az ifjúsági csapat tagjai közül kerülnek ki azok a játékosok, akik hivatva lesznek pótolni az első csapatban a nagy klasszist, a rettegett öreg ágyukat, a fuiballprimadonnákat. Dr. Morar Teofil volt kolozsvári szövetségi kapitány szerencsés kézzel rendezte meg az első városközi ifjúsági válogatott mérkőzést, amelyen Nagyvárad és Kolozsvár jövőbeli fuiballóriásai találkoztak egymással. Bár az első mérkőzésen a kolozsvári csapat vereséget szenvedett, a kudarc nem kedvetlenítette el dr. Morart, aki augusztus 15-re revánsmérkőzésre kötötte le a bihari centrum fuiballsportját reprezentáló ifjúsági válogatottakat. A kolozsvári junior fuiballisták nagy ambícióval készülnek a Kolozsvári megtartandó második mérkőzésre, amelyen be akarják bizonyítani, hogy a kolozsvári ifjúsági fuiballisták legalábbis egyenlő erejűek nagyvárad kollégáikkal. A csütörtökön délután megtartott triálmérkőzésen teljes számmal vettek részt a kijelölt játékosok és a mutatott játék a legszorgosabb fuiballszakértők igényeit is teljes mértékben kielégítette. A válogatott játékosok Kaucsár, Istvánffy II. és Major góljaival — utóbbi a mérkőzés legszebb gólját rúgta — 3:1 arányban biztosan győztek a kombinált csapat felett, amelynek egyetlen gólját egyéni akcióval Reiter szerezte meg. A triálmérkőzés alapján dr. Morar Teofil a következő ifjúsági játékosokból állította össze Kolozsvár reprezentatív csapatát: A kaput Toók vagy Rosenfeld fogja védeni, erre a posztra nézve véglegesen nem döntött még Morar Teofil. Háttvédek: Kinisi (CCFR) és Solyom (KAC) lesznek. A fedezetosztó Dócsi (Victoria), Kovács (KAC) és Léderer (KAC) alkotják. A csatársor összeállítása min-

den tekintetben sikerült. Gidáli (Haggibbor), Kaucsár (KKASE), Istvánffy II (Victoria), Major (KAC) és Lázár (Haggibbor), még a szeniorjátékosokból álló nagy csapatnak is kemoly ellenfelei volnának. Ez a csapat a siker minden reményével indulhat augusztus 15-én a küzdelemben és minden valószínűség szerint revánsot fog venni Nagyvárad válogatott ifjúsági csapatán.

A Barkochba mérkőzése. Beszterceből jelentik tudósítónk: Az újonnan alakult Barkochba besztercei zsidó sportegyesület fuiballcsapata megkezdte rendszeres működését. Augusztus 13-án a második mérkőzését tartja a BTV (Bisztritz Turu Verein) csapatával. A fuiball zsidó sportegyesület vezetője megemlékezik a szükség-sintézkedésekkel az FSSR tagjai sorába való felvételéről. Ennek megtörténte után megigazoltatja játékosait és még az ősi szezon folyamán tartalass sportprogramot fog lebonyolítani. A legjobb kolozsvári csapatokat fogja vendégül látni, hogy a velük tartandó mérkőzéseken játékosai részére alkalmat és módot nyújtsanak a labdarugás technikái és taktikai elsajátítására.

A KKASE Nagyváradon. A KKASE fuiballcsapata augusztus 13-án Nagyváradon barátságos mérkőzést játszik a Törökvéssel. A kolozsvári másodosztályú bajnokság nyertesének Nagyvárad bajnokcsapatával való találkozója nagy érdeklődést vált ki sportközönségekben.

Birkózás

A magyar birkózó bajnokságok. Budapestről jelentik: A MBOSZ rendezésében lefolyt magyar birkózó bajnokságok kétnapos küzdelmei a következő eredményekkel végződtek: Első nap: Srankó (Szolnoki MÁV) legyőzte Magyar Róbertot (Vasas). A könnyűsúlyban Radvány (BAK) 13 perc alatt tusolta Schichtanzot (MTE), Zólyomi (MTK) pedig 7 perc alatt győzött Toldi (NyTVE) ellen. A középsúlyban Meister (Törökvés) és Hartmann (MTK) küzdelme eldöntetlenül végződött. Második nap: A nehézsúlyban Fehér (BAK) 15 perc alatt legyőzte Némethet (MTE). A lezsebbsport Fehér és Skerlece (MTE) küzdelme nyújtotta, amelyből 15 perc alatt utóbbi került ki győztesként. A könnyűsúlyban Molnár (Törökvés) 7 perc alatt vállára fektette Vöröst (Szeged), Frigler (BAK) 18 perc alatt dobta Záborskit (MTE), Márton (MTK) 4 perc alatt Toldit (NyTVE), Radvány pedig 5 perc alatt vállára fektette Vöröst (BAK). A Zólyomi (MTK) és Matura (MTE) pár mérkőzése 30 perces küzdelem után eldöntetlenül végződött. Zólyomi és Matura a heves küzdelemben olyan súlyos sérüléseket szenvedtek, hogy a versenytől kénytelenek voltak visszalépni. A közép A súlyban Tabajdy (MAC) Szekrényi (FTC) ellen döntést értett. A közép B súlyban Miskey (MAC) könnyen győzött Kovács (BAK) ellen, a Dömény (BAK) —Zankó (Szeged) és a Lacta (MAC)—Adorján (FTC) párok mérkőzése eldöntetlenül végződött. A nehézsúlyban Grünwald (MAC) legyőzte Badovetzet, Szalky (Vasas) pedig 11 perc alatt győzött Deák (MAC) ellen. Az egyes súlycsoportokban a döntőküzdelmeket folytatják.

Felcélós szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Híradó: RADIMA nyomda és kiadóvállalat Rt.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Sport kötött-
szövött **Áruház**

Aradi köté és kötöttipar gyárak
Cluj, Wesselényi-utca 16.

! Kötött kabátok, sweaterk
kötött ruhák, harisnya és
kezdő eredeti gyári
árban kapható.

Szombat

SZINHÁZ

MAC

Szombat: 5 óra
(Harmadik
kor: Ug
9 órakor
Bronz óra
és Delila
táncok.
főlépés)

Vasárnap 3 óra
tasztkus
árakkal.
helyi árak
(Rendes
kabaré.
Modern
Magány
Lili és
főlépés)

A műsorra
megvált

Szomaházi
ban. A hölgy
Istvánnak egy
ujdonaság sze
nap és hétón
réjának műsor
iskola és mel
estét fog szer
házy-ujdonasá
tréfa. A büvö
szereposztás
komikumai es
tapsorkánoket
két nagyszer
Sámon és De
főszerepekben
a játékosok
világvárosi n
szerű kerti k

A Szinkor
utoljára Unus
kalandortörté
A boldog ház
ügyi történet
ványosság.

MO

Uránia ma
sivatagban. G
filmen. A ne
remek. Hét
nap, aug. 20-
történelmi dr

Egyetem
utoljára a die
kalandortörté
Boldog ház
Látványos b

Fra
Kézmű
Cluj, P

Eng

Fe
textil, k
Cluj, S

Rosenzw
Szécheny
מחזור
Selyem tal
máchor ga
dításban, n

UJ!
Clujor
ROS

ahol m
munkát
tányosar
1387

Máramar
Sigethul-

Távira
Idegen p

Átutalások
mely piacára
Bételek a
gyümölcsözt

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat: 5 óra: Unus a hegyek királya. (Harmadik rész. Olcsó helyárak.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. Bűvös szék. Bronz ökör. Modern házasság. Sámson és Delila. Magánszámok, tréfák és táncok. (Berkly Lili és Gózon Gyula fellépésével.)

Vasárnap 3 óra: A gyémánthajó. (Fantasztikus kalandregény. Olcsó helyárakkal.) 5 óra: Ugyanaz. (Olcsó helyárakkal.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. Bűvös szék. Bronz ökör. Modern házasság. Sámson és Delila. Magánszámok, tréfák és táncok. (Berkly Lili és Gózon Gyula fellépésével.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megvásárolhatók a színház pénztárában.

Szomaházy bemutatója a kerti kabaréban. A hegyek kedvence irójának, Szomaházy Istvánnak egy nagyon elmős és mulattató ujdonsága szerepel pöntök, szombat, vasárnap és hétfőn a magyar színház kerti kabaréjának műsorán. A darab címe Vincellér iskola és meleg humorával sok kellemes estét fog szerezni a közönségnek. A Szomaházy-ujdonságon kívül a legjobb Karinthya-tréfa. A bűvös szék is színrekerül parádés szereposztásban. A bűvös szék helyzet-komikumai estéről-estére hangos, kacagó és tapsorkánokat váltanak ki a közönségből. A két nagyszerű ujdonságon kívül még a Sámson és Delila (Berklyvel és Gózonnal a főszerepekben) és A modern házasság szerepel a játékröndben. Csupa új ének és táncszám világvárosi nivóra emeli az amúgy is nagyszerű kerti kabaré szenzációs új műsorát.

A Szinkör mozgóban. Szombaton fut utoljára Unus a hegyek királya nagyszerű kalandörtörténet, harmadik és befejező része: A boldog házasság. Vasárnap izgalmas bűnügyi történet, Gyémánthajó. Grandiózus látványosság.

MOZGÓK MŰSORA

Uránia mozgóban: Szombat A Szahara sivatagban. Garlner Sullivan világhírű regénye filmen. A newyorki Apollo-filmgyár csodás remeke. Hétfőtől szombatiig: Szűz. Vasárnap, aug. 20-án köztivánatra a monumentális történelmi dráma, a Danton reprise!

Egyetem mozgóban: Szombaton fut utoljára a diadalmas Unus, a hegyek királya, kalandörtörténet harmadik és befejező része, Boldog házasság. Vasárnap Gyémánthajó. Látványos bűnügyi történet.

Frati Fränkel Testvérek Kézműláru nagykereskedése Cluj, Piata Mihailu Viteazul 14. v. Széchenyi-tér 1395 Engros eladás!

Feuerstein J. textil, kötött és rövidáruház Cluj, Str. Reg. Maria 12.

Rosenzweig Antal Cluj (Saját ház) Széchenyi-tér 38. — Telefon 4-38

Uj! Megnyilt Uj! Clujon a Bolyai-utcában ROSMANN MIHÁLY szücsműhelye ahol minden e szakmába vágó munkát legújabb divat szerint jutányosan és pontosan eszközöl. 1337

Máramarosi Vaharépénztár Rt. Sigethul-Marmatiel (Máramarossziget) Alapítva 1898. Telefonszám 114-111. Táviraticim Máramarositakarék. Idegen pénzek vétele és eladása. Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bármely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett. Betéteket a legmagasabb kamattal mellett gyümölcsösztet. Váltók leszámítolása és ipari vállalatok finanszírozása. 1378

Valutapiac augusztus 11-én

Table with columns: TŐZSDÉK, Lei, cseh kor., márka, fran. frank, svájci frank, lira, osztr. kor., magy. kor., font sterl., dinár, leva, lengy. márká, dollár, holl. forint, török font, svéd kor.

GUTHÁ. fi fiat Satu-Mare (Szatmár-Németi) Gyárt és szállít: 3080-I Parafadugót, plékboronadugót, fadugót, stanolüvegkupakot, capselin-folyadékot, üveg-cimkét hordólemezeket, faesapot, kénlapot, gelatint, vízahólyagot, acéllombát, parafatalpat (cipőbetét), parafatáblákat, „Berolina” vagy „Biol”-keféket, filtrigépeket, asbesz-et, gumitömítet, borszivattyukat, pezsgőde-drótháló-lemezt és agrafot, coganacs üvegek-hez raffiahalót, szivacsot, önozott tubusokat, pléhdobozokat, szóródugókat (Spritzkorke), demionokat [fontott kosárüveg, valamennyi pincészeti cikkeket és gépeket a legelőszöb napi árban. Kérjen árajánlatot!

Coron Blue (Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta, párna, festék, kalaplakk minden színben. Padlószárgító, garantált minőség, legolcsóbb ár. „LUXOR” vögyöszési gyár, Cluj. Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12-97. Engros engedély. I. L. Perez drámái: Die goldene Kette 20 lei Die Nacht auf dem alten Markt 20 lei UJ KELET könyvosztálya Cluj, Str. Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10

MŰTÁRGYAKAT, szép antik butorokat és zongorákat a legmagasabb 000 árban vesz 000 GRÁTZ műkereskedése, Piata Unirei 8. sz. Nagyobb vidéki teleknek, — meghívásra — személyesen kimegyek. 000

Uniunea Comerciala Rt. Központ: Bukarest Alapítke: 25,000.000 Lei Fiókok: Galați, Jassy, Constanța, Craiova, Chisinea, Cernăuți, Timișoara és Cluj, Strada Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 32. Ajánlja bőven felszerelt raktárát: Fűszer és coloniál áru, autó, kocsilack Rudvas, abroncsvas, lemezek, csavarárú, szerszámok, különböző mintájú kapák, lapátok, asók csákányok, kaszák, kaszfűző kövek (Anker) és kaszaverő szerszám. Mindennemű bel- és külföldi olajok (hengerdinamó, motorvazelin, tovtakencs stb.) Bőr-árakban: chawreaux, box, bagaria, talpak, patkók stb. Teher- és személyautók és mindennemű autófelszerelések. Lloyd 793 1382

J. NACHT Soc. în nume colectiv. 4071-I Fiókok: Arad, Wien Központ: Bukarest Telefonszám 6-53. Cluj Piața Cuza-Vodă 12. Vörösréz-lemezek, rudak, csövek, sodronyok, üstök, pálinkafőzőüstök Sárgaréz-lemezek, rudak, csövek, sodronyok Angolón 99% tömbökben és rudakban Antimon, Zink, Ólom Csapágyfémek 12-80% tiszta bronz tömbökben és rudakban Mindennemű feketelemezek 0.25 mm. — 10 mm., fedellemezek 65/100. Horgonyozott lemezek, zink és fehérlemezek, alumíniumlemezek Cluj, Piața Cuza-Vodă 12. ENGROS Táv.-cím: METALNACHT, Cluj

Ujévi 4391 (Lilien, palesztinai és más zsidó motívum) képeslapokat megrendelésre vidéki viszonteladókna szállítok 100 drb. sortirozva 80 L Porló fejében 6 lei küldendő Saffruth könyvkereskedés Cluj

Zephier ingblousok Vászon öltönyök 1330 Tennisz nadrágok Neumann M. cégnél, Cluj, Piata Unirei No. 14. Fő tér

Gyag és Vögyipar Rt. Szatmár Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt, műtárgyat, szappant, kocsikenőcsöt, gépszirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz és vizés huslást, nyers és olvasztott fagyut.

Megnyilt! Schwartz Ignác könyv- és papírkereskedése Olcsó árak! Str. G. Baritiu (Malom-u.) 16

Bródy Sándor: A szerelem élettana Mély emberi meglátások és megfigyelések Egy filozófikus, elmélyedő poéta vallomásait jegyzi fel ez a könyv. Ára 55 lei UJ KELET könyvosztálya Cluj, Str. Baron L. Pop No. 10.

RECORDOT ért el a betűkészítés terén R. Tóth József, az Első Magyar Betűöntőde Erdély és Bánságra kiterjedő kizárólagos képviselője Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand II. Több mássas betűrendelést, román-magyar öntölevél szerinti pár hét alatt intéz el és hazáig szállít. Mindenféle új regálisok és betűsokréngek, valamint használt teljes nyomdabereendezések és jókarban levő nyomtató-gépek eladása.

augusztus 12... Gidai (H... CASE), Istvánffy... KAC) és Lázár... seniorjátékosok... komoly ellenfe... apat a siker mi... at augusztus 15... minden velozitai... og venni Nagy... csapatán. Adzesei. Beeszte... : Az ujjon... teresi zaidó spo... stálya megkezdte... Angusztus 13-án... artja a BTV (B... apatával. A fu... vszetőző meg... atók ked seket... való felvételt... ténté után b... és még az ós... ass sportprogr... legjobb koloss... vendégül látn... mérkőzések... mat és pód... technikai és tak... adon. A KKASE... 13-án Nagy... kőzést játszik... ri másodosztály... Nagyvárad baj... álközása nagy... kőrökben. is bajnokságok... MBOSz ren... gyar bírók... küzdelmei a... tel végződtek... olnoki (MÁV)... riet (Vasas)... lvány (BAK)... Schichtszot...) pedig 7 per... (Y.TVE) ellen... er (Törkvés)... küzdemei e... Második nap... r (BAK) 15... methet (MTE)... ér és Skerke... otts, amelyből... rült ki győz... ban Molnár... vállára fek... Frigler (BAK)... rskit (MTE)... aiat Toldit... edig 5 pe... róst (BAK)... Matura (MTE)... yi küzdelem... dött. Zólyomi... lemben olyan... redtek, hogy... k voltak vi... yben Tabajdy... ellen öntust... ban Miskey... ott Kovács... ott (BAK)... és a Laska... párok m... égződött. A... l (MAC) le... lky (Vasas)... yzótt Deák... sulyosopor... et folytatják. RTON ERNŐ... adóvállalat R.T... szám 977.

ruház... ár lerakata... utca 16.

